หลักสูตร
การศึกษาปฐมวัย
สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

พุทธศักราช 2568

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

ความนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อให้สถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดนำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่นตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นมา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ – ๖ ปี มีจุดหมายเพื่อมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยเต็มศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไปซึ่งหลักสูตรกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ให้สถานศึกษาทุกสังกัดสามารถนำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยได้ตามบริบทและความต้องการของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการเด็กได้หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎี และนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงวิสัยทัศน์ จุดเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพบริบทและความต้องการของชุมชน อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ติดตามการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รวมทั้งศึกษาผลงานวิจัยของหน่วยงาน องค์กร และบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง พบว่า หลักสูตรฉบับนี้เป็นหลักสูตรที่มีความเป็นเอกภาพ ยืดหยุ่น มีความเป็นสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย สถานศึกษามีส่วมร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง และสามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย แต่โลกในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงความรู้และเทคโนโลยีที่นำไปสู่การเป็นสังคมดิจิทัล อีกทั้งกฎหมายและยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่เกิดขึ้น ในช่วงต่อมาได้กำหนดจุดหมายการพัฒนาคนและแนวการจัดการศึกษาของประเทศที่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและสภาวการณ์ของประเทศดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กได้รับการดูและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล และมาตรา ๗๑ กำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรา ๕ กำหนดวัตถุประสงค์ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษทุกแห่ง โดยเพิ่มทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย ด้าน สามารถเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยสร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ อีกทั้ง บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้ให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก และมาตรา ๘ กำหนดให้การจัดการเรียนรู้ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย แต่ต้องไม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสอบแข่งขันระหว่างเด็กปฐมวัย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายที่ ๑ ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัยและมีจิตสาธารณะ เป้าหมายที่ ๒ คนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ ตัวชี้วัดที่สำคัญคือ เด็กแรกเกิด – ๕ ปี มีพัฒนาการสมวัย ครูและผู้ดูแลเด็กมีความรู้และทักษะในการดูแลเด็กที่ถูกต้องและจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านตามวัย และเป้าหมายที่ ๓ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่สำคัญคือ สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐาน สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียน สถานศึกษาจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

จากแผนแม่บทที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรทุนมนุษย์ เพื่อให้รากฐานของชาติมีความมั่นคง ดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข ก้าวไปสู่การแข่งขันในภูมิภาคและโลกได้อย่างสง่างามและภาคภูมิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ – ๖ ปี ซึ่งยังคงแนวคิดสำคัญของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย และหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อาทิ การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ การพัฒนาเด็กตามวัยอย่างเป็นองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย การนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง การเรียนรู้อย่างมีความสุข การพักผ่อนเพียงพอ การตระหนักถึงบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก การประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน อีกทั้งสถานศึกษาที่มีศักยภาพแตกต่างกัน สามารถออกแบบสถานศึกษาที่เหมาะสมกับตนเอง

ลักษณะสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๘ คือ มีการกำหนดคุณภาพผู้เรียนเป็นความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัยและความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีว่าจะต้องทำอะไรได้บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยและความสามารถในแต่ละระดับอายุ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถผู้เรียน ประกอบด้วยด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย ด้านสติปัญญา และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทตามสภาพความพิการและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อสร้างและพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความสามารถตามวัยที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกศตวรรษที่ ๒๑ และสามารถปรับตนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม และประเทศชาติต่อไป

(นางสาวธนภร ฤทธิแผลง)
ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๖๓ จังหวัดร้อยเอ็ด
ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๘ เป็นการพัฒนาเด็กอายุแรกเกิด - ๖ ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ผ่านการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี และการลงมือปฏิบัติ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๘ มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้มีพัฒนาการและความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย ด้านสติปัญญา และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทตามสภาพความพิการและความสามารถของแต่ละบุคคล อย่างมีคุณภาพ สมวัย และเต็มตามศักยภาพ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นคนดี มีวินัย และรักความเป็นไทย ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมกับวัย ด้วยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาและการศึกษาที่มีคุณภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้สอน และเด็กกับพ่อแม่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม สมวัย มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๘ มีหลักการ ดังนี้

๑. หลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ คำนึงถึงพัฒนาการตามวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรม

๒. หลักพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและสมดุลทุกด้าน ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย ด้วยวิธีการเหมาะสมกับวัยและความสามารถ สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง และมีการพักผ่อนเพียงพอ

๓. หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุก โดยเน้นการจัดกิจกรรมบูรณาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เปิดโอกาสเด็กได้เลือก คิด ตัดสินใจ และลงมือทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย มีทักษะชีวิต และเรียนรู้อย่างมีความสุข

๔. หลักการบูรณาการบริบทสังคมและวัฒนธรรม โดยตระหนักในบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้จากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง รวมถึงวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ใกล้ตัวอย่างมีความหมาย

๕. หลักการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุแรกเกิด – ๖ ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการและความสามารถสมวัย เต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ จึงกำหนดจุดหมาย ดังนี้

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขภาวะทางกายที่ดี

๒. สุขภาพจิตดีและมีความสุข มีสุนทรียภาพ มีสัมพันธภาพที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม

๓. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยในตนเอง รักความเป็นไทยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

๕. มีทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายตามหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๒

๑. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภทดังนี้

๑.๑ คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สื่อสัมผัสและสื่อเสียงหากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๖๐ (๖/๖๐) หรือ ๒๐ ส่วน ๒๐๐ (๒๐/๒๐๐) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง

๑.๒ คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดเจนของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๑๘ (๖/๑๘) หรือ ๒๐ ส่วน ๗๐ (๒๐/๗๐)

๒. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๒.๑ คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยิน ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน ๙๐ เดซิเบลขึ้นไป

๒.๒ คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทางการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า ๙๐ เดซิเบลลงมาถึง ๒๖ เดซิเบล

๓. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจน ในการปฏิบัติตนในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย ๒ ทักษะ จาก ๑๐ ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ ๑๘ ปี

๔. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๔.๑ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมส่วนหรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหว ความบกพร่องดังกล่าวอาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก การไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ

๔.๒ บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือมีโรคประจำตัวซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ

๕. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วน ที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

๖. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็ว และจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียน หรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหา และหน้าที่ของภาษา

๗. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ได้แก่ บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจ หรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์หรือความคิด เช่น โรคจิตเภท โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น

๘. บุคคลออทิสติก ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วน ซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคม และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ ๓๐ เดือน

๙. บุคคลพิการซ้อน ได้แก่ บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน

ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุแรกเกิด – ๖ ปี กำหนดพัฒนาการและความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

๑. ด้านสุขภาวะทางกาย เด็กมีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

๒. ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เด็กรับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม มีการกำกับตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

มีทักษะชีวิต ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

๓. ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย เด็กมีคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม มีมารยาทไทย ปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย รักและภูมิใจในความเป็นไทย ปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวินัยในตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔. ด้านสติปัญญา

ก. ภาษาและการรู้หนังสือ เด็กฟังและสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องราวต่างๆให้ผู้อื่นเข้าใจ อ่านภาพและสัญลักษณ์ มีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร และการเขียนเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

ข. การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ เด็กมีทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่การคิดรวบยอด การคิดคำนวณ การเรียงลำดับ การแสดงแบบรูปของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน การรู้ค่าของจำนวน การใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน และการรับรู้มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

ค. การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ เด็กมีทักษะแก้ปัญหาโดยระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกวิธีการ และลงมือแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น

ง. การแสวงหาความรู้ เด็กกระตือรือร้นในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรม และค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้

จ. จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะและการเคลื่อนไหว

ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี

ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี เป็นพฤติกรรมที่คาดหวังให้เกิดกับเด็ก บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยและความสามารถในแต่ละระดับอายุ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการและความสามารถ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเด็กในแต่ละชั้นปี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.ด้านสุขภาวะทางกาย เด็กมีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๑.๑ มีสุขภาพอนามัยและสุขนิสัยที่ดี	๑.๑.๑ มีภูมิต้านทานโรค ไม่ป่วยบ่อย ขับถ่ายเป็นเวลา รับประทานอาหาร นอนและพักผ่อนเหมาะสมกับวัย ๑.๑.๒ กิจกรรมการเคลื่อนไหวสอดคล้องตามพัฒนาการ	๑.๑.๑ ยอมรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำที่สะอาดเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๑.๑.๒ ล้างมือก่อน-หลังรับประทานอาหารและหลังจากขับถ่าย การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๑.๑.๓ ดูแลสุขภาพช่องปากและฟันโดยมีผู้ชี้แนะ ๑.๑.๔ นอนพักผ่อนเป็นเวลา ๑.๑.๕ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ	๑.๑.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดด้วยตนเอง ๑.๑.๒ ล้างมือก่อน-หลังรับประทานอาหารและหลังจากขับถ่าย การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมได้ด้วยตนเอง ๑.๑.๓ ดูแลสุขภาพช่องปากและฟันโดยการบ้วนปาก/แปรงฟันได้ด้วยตนเอง ๑.๑.๔ นอนพักผ่อนเป็นเวลา ๑.๑.๕ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๑.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ตามหลักโภชนาการอาหารหลัก ๕ หมู่และดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง ๑.๑.๒ ล้างมือก่อน-หลังรับประทานอาหารและหลังจากขับถ่าย การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมได้ด้วยตนเอง ๑.๑.๓ ดูแลสุขภาพช่องปากและฟันโดยการแปรงฟันได้ด้วยตนเอง ๑.๑.๔ นอนพักผ่อนเป็นเวลา ๑.๑.๕ ออกกำลังกายเป็นเวลา
๑.๒ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น		๑.๒.๑ เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๒.๑ เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง	๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย
๑.๓ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้	๑.๓.๑ นอนคว่ำ ยกศีรษะและหันไปข้างใดข้างหนึ่งได้ ๑.๓.๒ นอนคว่ำยกศีรษะและอกพ้นพื้น ๑.๓.๓ เมื่อจับยืนเริ่มลงน้ำหนักที่เท้าทั้งสองข้างได้ ๑.๓.๔ ยันหน้าอกพ้นพื้นโดยใช้แขนช่วย ๑.๓.๕ นั่งได้ โดยต้องมีผู้ประคอง นั่งโดยใช้มือยันพื้นด้วยตนเอง	๑.๓.๑ เดินตามทิศทางที่กำหนดได้ ๑.๓.๒ กระโดดสองขาขึ้นลงบนพื้นต่างระดับได้ ๑.๓.๓ กระโดดข้ามสิ่งกีดขวางได้ ๑.๓.๔ วิ่งแล้วหยุดได้ตามที่กำหนด๑.๓.๕ รับลูกบอลโดยใช้มือและลำตัวช่วย	๑.๓.๑ เดินต่อเท้าไปข้างหน้าเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน ๑.๓.๒ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ โดยไม่เสียการทรงตัว ๑.๓.๓ วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ ๑.๓.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือทั้งสองข้าง	๑.๓.๑ เดินต่อเท้าถอยหลังเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน ๑.๓.๒ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว ๑.๓.๓ วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่ว ๑.๓.๔ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
	๑.๓.๖ นั่งหลังตรงและเอี้ยวตัวใช้มือเล่นได้อย่างอิสระ ๑.๓.๗ คลานโดยใช้มือและเข่า ๑.๓.๘ ยืนเกาะเครื่องเรือนสูงระดับอกได้ ๑.๓.๙ ยืนทรงตัว (ตั้งไข่) ได้ช่วงสั้น ๆ ๑.๓.๑๐ หย่อนตัวลงนั่งจากท่ายืน ๑.๓.๑๑ ลุกขึ้นยืนด้วยตนเอง ๑.๓.๑๒ ยืนได้เองอย่างอิสระ ๑.๓.๑๓ ยืนแล้วก้มลงหยิบของที่พื้นได้ ๑.๓.๑๔ เดินได้เองโดยปล่อยแขนเป็นอิสระและแกว่งแขนตามสบาย ๑.๓.๑๕ เริ่มวิ่งหรือเดินเร็ว ๆ ได้ ๑.๓.๑๖ เดินขึ้นบันไดโดยมือข้างหนึ่งจับราวบันไดอีกมือจับมือผู้ใหญ่ก้าวเท้าโดยมีการพักเท้าในขั้นเดียวกัน ๑.๓.๑๗ วิ่งและหยุดได้ทันที และเริ่มวิ่งใหม่ ๑.๓.๑๘ นั่งยอง ๆ เล่นโดยไม่เสียการทรงตัว ๑.๓.๑๙ เดินถอยหลังได้ ๑.๓.๒๐ เดินขึ้นลงบันไดโดยมือข้างหนึ่งจับราวและก้าวเท้าโดยมีการพักเท้าในขั้นเดียวกัน ๑.๓.๒๑ กระโดดอยู่กับที่โดยเท้าทั้งสองข้างลอยพ้นพื้น ๑.๓.๒๒ ยืนขาเดียวได้			

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๑.๔ ใช้มือ-ตาประสานสัมพันธ์กัน	๑.๔.๑ จ้องมองได้มองเห็นในระยะห่าง ๘-๑๒ นิ้ว ๑.๔.๒ มองตามวัตถุที่เคลื่อนไหว ๑.๔.๓ กำหรือจับสิ่งของที่ใส่ให้ในมือ ๑.๔.๔ เอื้อมมือคว้าใกล้ ๆ ตัวได้ ๑.๔.๕ เปลี่ยนมือถือของได้ทีละมือ ๑.๔.๖ มองตามวัตถุหรือสิ่งของตก ๑.๔.๗ จับวัตถุหรือสิ่งของมากระทบกันด้วยมือ ๒ ข้าง ๑.๔.๘ เริ่มใช้นิ้วหัวแม่มือนิ้วชี้และนิ้วกลางหยิบของชิ้นเล็ก ๆ ๑.๔.๙ หยิบวัตถุหรือสิ่งของใส่และเอาออกจากภาชนะได้ ๑.๔.๑๐ ถือ กัด และเคี้ยวอาหารได้ด้วยตนเอง ๑.๔.๑๑ วางก้อนไม้ซ้อนกันได้ ๒ ก้อน ๑.๔.๑๒ เปิดหนังสือทีละ ๓-๔ หน้า ๑.๔.๑๓ วางก้อนไม้ซ้อนกันได้ ๔-๖ ก้อน ๑.๔.๑๔ เปิดพลิกหน้าหนังสือได้ทีละแผ่น ๑.๔.๑๕ จับสีเทียนแท่งใหญ่เพื่อขีดเขียนได้ ๑.๔.๑๖ เลียนแบบลากเส้นเป็นวงต่อเนื่องหรือเส้นตรงแนวดิ่ง	๑.๔.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษขาดจากกันได้โดยใช้มือเดียว ๑.๔.๒ เขียนรูปวงกลมตามแบบได้ ๑.๔.๓ ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑ ซม. ได้	๑.๔.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้ ๑.๔.๒ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน ๑.๔.๓ ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๕ ซม. ได้	๑.๔.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้ ๑.๔.๒ เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน ๑.๔.๓ ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๒๕ ซม. ได้

๒. ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เด็กรับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม มีการกำกับตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มีทักษะชีวิต ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๒.๑ แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในสถานการณ์ต่าง ๆ	๒.๑ อารมณ์ดี ยิ้มแย้ม หัวเราะง่าย แววตามีความสุข	๒.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึก ท่าทาง และบอกความรู้สึกของตนเองเมื่อดีใจ โกรธ เสียใจ เหมาะสมกับบางสถานการณ์	๒.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกท่าทาง และบอกอารมณ์และความรู้สึกของตนเองตามสถานการณ์	๒.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกท่าทางหรือวาจา และควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นตามสถานการณ์
๒.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	๒.๒.๑. ยิ้มและหัวเราะได้เมื่อพอใจ ๒.๒.๒. สบตา จ้องหน้าพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู ๒.๒.๓. ผูกพันกับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูใกล้ชิด ๒.๒.๔. ยิ้มทักทายเมื่อเห็นหน้าคนคุ้นเคย ๒.๒.๕. แสดงอารมณ์ที่หลากหลายผ่านการส่งเสียง ๒.๒.๖. แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ๒.๒.๗. แสดงอาการกลัวคนแปลกหน้า ๒.๒.๘. แสดงความสนใจติดผู้เลี้ยงดูตนเองมากกว่าคนอื่น ๒.๒.๙. แสดงความต้องการของตนเองมากขึ้น ๒.๒.๑๐. แสดงความชอบไม่ชอบส่วนตัวอย่างชัดเจน ๒.๒.๑๑. แสดงความรักต่อผู้อื่น ๒.๒.๑๒. แสดงความกังวลเมื่อแยกจากคนใกล้ชิด ๒.๒.๑๓. แสดงความพอใจเมื่อทำสิ่งต่าง ๆ สำเร็จ	๒.๒.๑. กล้าพูดกล้าแสดงออก ๒.๒.๒. แสดงความภาคภูมิใจในผลงานตนเอง	๒.๒.๑. กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์ ๒.๒.๒. แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง	๒.๒.๑. กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ ๒.๒.๒. แสดงความภาคภูมิใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๒.๓ กำกับตนเองในการทำกิจกรรม	ทำตามกิจวัตรประจำวันได้โดยมีผู้ช่วยเหลือ	๒.๓.๑ ทำตามกิจวัตรประจำวันจนสำเร็จ	๒.๓.๑ วางแผนการปฏิบัติกิจกรรมและทำสิ่งต่าง ๆ จนสำเร็จ	๒.๓.๑ ตั้งเป้าหมาย วางแผน และมุ่งมั่นทำสิ่งต่าง ๆ จนสำเร็จ
๒.๔ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	๒.๔.๑ เล่นและร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้	๒.๔.๑ เล่นและร่วมกิจรรมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ยิ้มหรือทักทายบุคคลที่คุ้นเคย	๒.๔.๑ เล่นและทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ยิ้ม ทักทายหรือพูดคุยกับบุคคลที่คุ้นเคย	๒.๔.๑ เล่นและทำงานแบบร่วมมือกับผู้อื่นอย่างมีเป้าหมาย แก้ปัญหาเองอย่างประนีประนอม ยิ้ม ทักทายและพูดคุยกับบุคคลที่คุ้นเคยและผู้ใหญ่
๒.๕ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น		๒.๕.๑ แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น บางสถานการณ์ และแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข	๒.๕.๑ แสดงสีหน้าและท่าทางแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ	๒.๕.๑ ใช้คำพูดหรือการกระทำแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ และช่วยเหลือปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ
๒.๖ ยอมรับและรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเองและกลุ่ม		๒.๖.๑ ยอมรับการตัดสินใจของตนเอง	๒.๖.๑ ยอมรับและรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเอง	๒.๖.๑ ยอมรับและรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเองและกลุ่ม
๒.๗ มีสุนทรียภาพทางศิลปะ ดนตรี และ การเคลื่อนไหว	๒.๗.๑. หยุดร้องไห้เมื่อมีคนอุ้ม ๒.๗.๒. มีปฏิกิริยาโต้ตอบด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อเห็นหรือได้ยินเสียงคนและสิ่งที่คุ้นเคย ๒.๗.๓. ยิ้มทักทายแสดงอาการดีใจ เมื่อเห็นสิ่งที่ตัวเองพอใจ ๒.๗.๔. จำหน้าแม่และคนคุ้นเคยได้ ๒.๗.๕. เล่นของเล่นที่มีเสียงได้ ๒.๗.๖. เลียนแบบกิริยาท่าทางของผู้อื่นอย่างง่าย ๆ ๒.๗.๘. มองผู้ใหญ่หรือเด็กคนอื่น ๆ ทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด	๒.๗.๑ สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทางและการเคลื่อนไหว	๒.๗.๑ ชื่นชม มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทางและการเคลื่อนไหว	๒.๗.๑ ชื่นชม มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทางและการเคลื่อนไหว

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
	๒.๗.๙. เริ่มคุ้นเคยกับคนอื่น ๒.๗.๑๐. ขอความช่วยเหลือ เมื่อต้องการ ๒.๗.๑๑. ชอบการออกไปเที่ยวนอกบ้าน ๒.๗.๑๒. แสดงความเป็นเจ้าของ ๒.๗.๑๓. สนใจหรือมีความสุขเมื่อได้ยินเสียงดนตรี			
๒.๘ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติ กิจวัตรประจาวัน	๒.๘.๑. ถอดเสื้อผ้าง่าย ๆ ได้ ๒.๘.๒. เริ่มช่วยเหลือตนเองในการแปรงฟัน ล้างมือ โดยมีผู้ช่วยเหลือ ๒.๘.๓. เริ่มฝึกขับถ่าย ๒.๘.๔. ดูดน้ำจากหลอดได้ ๒.๘.๕. ใช้ช้อนตักอาหารเข้าปากด้วยตนเอง แต่หกบ้าง ๒.๘.๖. ช่วยเหลืองานบ้านง่าย ๆ ๒.๘.๗ สวมเสื้อผ้าโดยมีผู้ช่วยเหลือ ๒.๘.๘บอกได้ว่าตนเองต้องการขับถ่าย	๒.๘.๑ แต่งตัว ใช้ห้องน้ำห้องส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือและรับประทานอาหารด้วยตนเอง	๒.๘.๑ แต่งตัว ใช้ห้องน้ำห้องส้วม และรับประทานอาหารด้วยตนเอง	๒.๘.๑ แต่งตัวได้คล่องแคล่ว รับประทานอาหารด้วยตนเอง ใช้และทำความสะอาดหลังใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม
๒.๙ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม		๒.๙.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตนเอง	๒.๙.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตนเอง และปฏิบัติตนอย่างสุภาพกับผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน	๒.๙.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตนเอง ยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นของผู้อื่น
๒.๑๐ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น		๒.๑๐.๑. เล่นร่วมกับเพื่อนได้ ๒.๑๐.๒. ยิ้มหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคย	๒.๑๐.๑. เล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่มได้ ๒.๑๐.๒. ยิ้ม ทักทายหรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง	๒.๑๐.๑. เล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย ๒.๑๐.๒. ยิ้ม ทักทายและพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์

๓. ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดี มีมารยาทไทย ปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย รักและภูมิใจในความเป็นไทย ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวินัย และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๓.๑ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจ ที่ดีงาม	๓.๑.๑ สนใจมอง ใบหน้าคนมากกว่าสิ่งของ ๓.๑.๒ กรอกตามองตามสิ่งของที่อยู่รอบ ๆ และในระยะใกล้ได้ หรือวัตถุที่มีเสียง แสดงความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และพยายามหยิบของในระยะที่เอื้อมถึง ๓.๑.๓ เริ่มรู้จักสิ่งของในชีวิตประจำวัน ๓.๑.๔ รับรู้และแสดงออกถึงการกลับมาของบุคคลหรือสิ่งของ	๓.๑.๑ บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเองและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น แสดงความรักเพื่อน มีเมตตาสัตว์เลี้ยง และแสดงความมีน้ำใจ ช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่น	๓.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่น แสดงความรักเพื่อน มีเมตตาสัตว์เลี้ยง และแสดงความมีน้ำใจ ช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่น	๓.๑.๑ ขออนุญาตและรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่น แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาสัตว์เลี้ยง แสดงความมีน้ำใจ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่น
๓.๒ มีมารยาทไทย และปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย		๓.๒.๑ ไหว้ กล่าวคำทักทาย กล่าวคำขอบคุณ และ ขอโทษ สนใจร่วมกิจกรรมตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย	๓.๒.๑ ไหว้ กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ ร่วมกิจกรรมตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย	๓.๒.๑ ไหว้ กล่าวคำขอบคุณ และขอโทษ ปฏิบัติตนตาม มารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ และร่วมกิจกรรมตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย
๓.๓ รักและภูมิใจในความเป็นไทย		๓.๓.๑ หยุดยืนเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	๓.๓.๑ ยืนตรงและร่วมร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญ พระบารมี สนใจร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์	๓.๓.๑ ยืนตรงและร้องเพลง ชาติไทยและเพลงสรรเสริญ พระบารมี ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๓.๔ ประหยัดและพอเพียง		๓.๔.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียง	๓.๔.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดพอเพียง และดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ของตนเอง	๓.๔.๑ ใช้น้ำ ไฟ และสิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัด พอเพียง และนำกลับมาใช้ซ้ำ
๓.๕ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		๓.๕.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษา ธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง สิ่งแวดล้อม เก็บและทิ้งขยะถูกที่	๓.๕.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง และสิ่งแวดล้อม เก็บ คัดแยกขยะและ ทิ้งขยะถูกที่	๓.๕.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง สาธารณสมบัติ ที่อยู่รอบตัว และสิ่งแวดล้อม นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เก็บ คัดแยกขยะและทิ้งขยะถูกที่
๓.๖ มีวินัยในตนเองและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม		๓.๖.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง ปฏิบัติตามข้อตกลง ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตาม ยอมรับการประนีประนอม ในการแก้ไขปัญหา	๓.๖.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลง ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตาม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งและประนีประนอม	๓.๖.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อย เข้าแถวตามดับก่อนหลัง ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตาม มีส่วนร่วมสร้างและปฏิบัติตามข้อตกลง เลือกวิธีการแก้ปัญหาและประนีประนอมในการแก้ไขปัญหา
๔. ด้านสติปัญญา **ก. ภาษาและการรู้หนังสือ** เด็กฟังและสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ อ่านภาพและสัญลักษณ์ มีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร และการเขียนเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน				
๔.๑ รับรู้ เข้าใจความหมายของภาษา ฟังและสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้	๔.๑.๑ ตอบสนองและหันตามเสียง ๔.๑.๒ ส่งเสียงที่ไม่มีความหมายโต้ตอบ	๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ ฟังให้ผู้อื่นเข้าใจ	๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและ สนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องและ เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกด้วย ประโยคสั้น ๆ

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
	๔.๑.๓ รู้จักเชื่อมโยงคำพูดกับการกระทำ เช่น ปฏิเสธโดยการส่ายหน้า ใช้มือผลักออก หันหน้าหนี ๔.๑.๔ รับรู้ภาษาและการแสดงสีหน้าท่าทาง ๔.๑.๕ ปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆโดยใช้ท่าทางประกอบคำ ๔.๑.๖ รู้ว่าคำแต่ละคำมีความหมายต่างกัน อย่างน้อย ๓-๕ คำ ๔.๑.๗ แสดงท่าทางประกอบเพลง			
๔.๒ เล่าเรื่องให้คนอื่นเข้าใจ	๔.๒.๑ พูดเป็นวลีสั้น ๆ เช่น ไปเที่ยว กินข้าว ๔.๒.๒ มักจะถามคำถาม “อะไร” และ “ทำไม”	๔.๒.๑ เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ จากการฟังนิทาน หรือ จากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	๔.๒.๑ เล่าเรื่องราวเป็น ประโยคอย่างต่อเนื่อง จาก การฟังนิทาน หรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	๔.๒.๑ เล่าเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับและตอบคำถามจากการ ฟังนิทาน เรื่องราว หรือจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน
๔.๓ อ่านภาพและสัญลักษณ์	๔.๓.๑ ฟังและสนใจดูนิทานภาพ ๔.๓.๒ หยิบหรือชี้ตามคำบอก ๔.๓.๓ สนใจของจำลองหรือรูปภาพตามระยะเวลาที่ครูกำหนด ๔.๓.๔ ชี้ส่วนต่างๆของร่างกายตามคำบอก อย่างน้อย ๗ ส่วน	๔.๓.๑ ถือหนังสือที่มีภาพประกอบถูกด้านเปิดและ พลิกหน้าหนังสือจากหน้าแรกไปหน้าหลัง อ่านภาพและพูด ด้วยภาษาของตน	๔.๓.๑ ชี้ชื่อเรื่องของหนังสือ ที่มีภาพประกอบ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมชี้หรือ กวาดตามองข้อความตามบรรทัด อ่านภาพและพูด ข้อความด้วยภาษาของตน	๔.๓.๑ ชี้หน้าปกและชื่อเรื่องของ หนังสือที่มีภาพประกอบ พลิกหน้าหนังสือจากหน้าแรกไปหน้าหลัง และอ่านภาพสัญลักษณ์ คำ โดยชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ
๔.๔ มีความรู้ เกี่ยวกับตัวอักษร		๔.๔.๑ รู้ว่าภาพและข้อความ มีความสัมพันธ์กัน ชี้ข้อความ ที่เห็นบ่อย ๆ	๔.๔.๑ รู้จักตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำที่มีความหมายกับเด็กและชี้คำ หรือข้อความที่มีความหมายในชีวิตประจำวันหรือที่ เห็นบ่อย ๆ	๔.๔.๑ รู้จักคำและออกเสียงคำ ที่คุ้นเคย ชี้คำหรือข้อความที่เห็น บ่อย ๆ ชี้ตัวอักษรตัวแรกและอักษรตัวสุดท้ายของคำที่คุ้นเคย

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๔.๕ เขียนสื่อความหมายอิสระในชีวิตประจำวัน		๔.๕.๑ เขียนคล้ายตัวอักษร บางตัวเป็นรูปร่างที่เด็กคิด ขึ้นเองอย่างมีทิศทาง ไปขวา	๔.๕.๑ เขียนตัวอักษรที่รู้จัก เพื่อสื่อความหมาย คัดลอกหรือเขียนตัวอักษรด้วยวิธีที่ คิดขึ้นเอง มีทิศทางการเขียนจากซ้าย	๔.๕.๑ เขียนชื่อของตนเอง คำที่มี ความหมายกับตัวเด็กตามแบบ หรือด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง มีทิศทาง การเขียนจากซ้ายไปขวาและบนลงล่าง เพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน
ข.การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ นักเรียนมีทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่การคิดรวบยอด การคิดคำนวณ การเรียงลำดับ การแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การรู้ค่าของจำนวน การใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน และการรับรู้มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน				
องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	**แรกเกิด – ๓ ปี**	**อายุ ๓ - ๔ ปี**	**อายุ ๔ - ๕ ปี**	**อายุ ๕ - ๖ ปี**
๔.๖ จับคู่ เปรียบเทียบ จำแนกและจัดกลุ่ม สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน		๔.๖.๑ บอกลักษณะของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกต โดยใช้ประสาทสัมผัส จับคู่เปรียบเทียบ หรือคัดแยกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะ หรือหน้าที่การใช้งาน	๔.๖.๑ บอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกต โดยใช้ประสาทสัมผัส จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ ที่กำหนดขึ้นเอง	๔.๖.๑ บอกลักษณะส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส จับคู่ เปรียบเทียบ คัดแยก จัดกลุ่ม และจำแนก สิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ ที่กำหนดให้หรือกำหนดขึ้นเอง
๔.๗ เรียงลำดับและแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน		๔.๗.๑ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๓ ลำดับ และต่อแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๗.๑ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๔ ลำดับ และต่อแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๗.๑ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๕ ลำดับ และสร้างแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ตามความคิด ของตนเอง

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	แรกเกิด – ๓ ปี	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๔.๘ รู้ค่าของจำนวนและใช้จำนวน และตัวเลข ในชีวิตประจำวัน		๔.๘.๑ นับปากเปล่า ๑ ถึง ๑๐ ตามลำดับ บอกและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ ๑-๓	๔.๘.๑ นับปากเปล่า ๑ ถึง ๒๐ ตามลำดับ บอกและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ ๑-๕	๔.๘.๑ นับปาเปล่า ๑ ถึง ๓๐ ตามลำดับ บอกและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ ๑-๑๐
๔.๙ รับรู้มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน		๔.๙.๑ บอกตำแหน่งของตนเอง เมื่อเทียบกับวัตถุ	๔.๙.๑ บอกและแสดงตำแหน่ง ของสิ่งต่าง ๆ ด้วยคำพูด ท่าทาง การวาดภาพ และสัญลักษณ์	๔.๙.๑ บอกหรือแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทาง ของสิ่งต่าง ๆ เมื่อสังเกตจากมุมมองที่ต่างกันและสร้างแผนที่หรือแบบจำลองของสถานที่
ค. การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ นักเรียนมีทักษะแก้ปัญหาโดยระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกวิธีการ และลงมือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น				
๔.๑๐ แก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน		๔.๑๐.๑ ระบุปัญหาและแก้ปัญหา โดยลองผิดลองถูก	๔.๑๐.๑ ระบุปัญหา และแก้ปัญหา โดยลองผิดลองถูก	๔.๑๐.๑ ระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกวิธีการ และลงมือแก้ปัญหา
๔.๑๑ ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ		๔.๑๑.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ	๔.๑๑.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	๔.๑๑.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น

ง.การแสวงหาความรู้ นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรม และค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัยโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้				
องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	**แรกเกิด – ๓ ปี**	**อายุ ๓ - ๔ ปี**	**อายุ ๔ - ๕ ปี**	**อายุ ๕ - ๖ ปี**
๔.๑๒ กระตือรือร้น ในการเรียนรู้		๔.๑๒.๑ สนใจกระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรม	๔.๑๒.๑ สนใจกระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และโลกรอบตัว	๔.๑๒.๑ สนใจกระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรม มีส่วนร่วมและค้นหาคำตอบด้วยตนเองเกี่ยวกับธรรมชาติ สถานที่ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และโลกรอบตัว
๔.๑๓ ค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย โดยใช้การสืบเสาะ หาความรู้		๔.๑๓.๑ ค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย โดยการสังเกต สำรวจและตั้งคำถาม	๔.๑๓.๑ ค้นหาคำตอบ ของปัญหาและข้อสงสัย โดยการสังเกต สำรวจ ตั้งคำถาม และนำเสนอ สิ่งที่ค้นพบ	๔.๑๓.๑ ค้นหาคำตอบของปัญหา และข้อสงสัย ด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย โดยการสังเกต สำรวจ ตั้งคำถาม วางแผน เก็บข้อมูล และนำเสนอ สิ่งที่ค้นพบ
จ. จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะ และการเคลื่อนไหว				
๔.๑๔ ทำงานศิลปะตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์		๔.๑๔.๑ สร้างผลงานศิลปะ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	๔.๑๔.๑ สร้างผลงานศิลปะ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงและแปลกใหม่ จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	๔.๑๔.๑ สร้างผลงานศิลปะ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลง แปลกใหม่จากเดิมและมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
๔.๑๕ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการ อย่างสร้างสรรค์		๔.๑๕.๑ เคลื่อนไหวท่าทาง เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	๔.๑๕.๑ เคลื่อนไหวท่าทาง เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่	๔.๑๕.๑ เคลื่อนไหวท่าทาง เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลาย และแปลกใหม่

๕. ทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการแต่ละประเภท

๕.๑ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๑. มีความสามารถในการบูรณาการประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการดำรงชีวิต	๑.๑ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการเห็นที่เหลืออยู่ (สำหรับบุคคลสายตาเลือนราง) ในการมองสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ ๑.๒ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการได้ยินเสียงต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมได้ ๑.๓ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการดมกลิ่นสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ ๑.๔ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการชิมรสสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ ๑.๕ รับรู้ต่อการ ใช้ประสาทสัมผัสทางผิวกายสัมผัสสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและในสภาพแวดล้อมได้ ๑.๖ รับรู้ต่อการใช้ประสาทการรับรู้การทรงตัวได้ ๑.๗ รับรู้ต่อการใช้ประสาทการรับรู้การเคลื่อนไหวเอ็นและข้อต่อได้ ๑.๘ ใช้ประสาทสัมผัสในการรับประทานอาหาร
๒. มีความสามารถในการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวของคนตาบอด	๒.๑ มีความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวของคนตาบอด๒.๒ เดินทางกับผู้นำทางได้อย่าง เหมาะสมและปลอดภัย ๒.๓ เดินโดยอิสระในสถานที่คุ้นเคยได้อย่างอิสระและและปลอดภัย
๓. มีการเตรียมความพร้อมในการอ่านอักษรเบรลล์	๓.๑ เคลื่อนที่มือและนิ้วมือในการสัมผัสจุดนูน เส้นนูนและภาพนูนได้ตามแบบ
๔. มีการเตรียมความพร้อมในการเขียนอักษรเบรลล์	๔.๑ ใส่และเลื่อนกระดาษในสเลส (Slate) ได้อย่างถูกวิธี ๔.๒ จับสไตลัส (Stulus) ในการเขียนจุดนูนได้อย่างถูกวิธี
๕. มีความสามารถในการอ่านอักษรเบรลล์พยัญชนะไทยที่มีเซลล์เดียวและตัวเลข	๕.๑ การอ่านอักษรเบรลล์ไทยที่เป็นพยัญชนะเซลล์เดียวและตัวเลข
๖. มีความสามารถในการเขียนอักษรเบรลล์พยัญชนะไทยที่มีเซลล์เดียวและตัวเลข	๖.๑ การเขียนอักษรเบรลล์ที่เป็นพยัญชนะไทยเซลล์เดียว และตัวเลข
๗. มีความสามารถในการใช้ลูกคิด	๗.๑ การใช้ลูกคิดในการบวกลบง่าย ๆ
๘. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๘.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๘.๒. ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๘.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๕.๒ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๑. สามารถใช้และดูแลเครื่องช่วยฟังหรือ เครื่องประสาทหูเทียม	๑.๑ บอกส่วนต่าง ๆ ของเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม ๑.๒ ใช้เครื่องช่วยฟังได้ถูกต้องหรือเครื่องประสาทหูเทียม ๑.๓ ดูแลรักษาเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม
๒. สามารถใช้การได้ยินที่หลงเหลืออยู่ในชีวิตประจำวัน	๒.๑ รู้ว่ามีเสียง/ไม่มีเสียง ๒.๒ บอกเสียงที่ได้ยิน ๒.๓ บอกแหล่งที่มาของเสียง

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๓. สามารถเปล่งเสียงหรือพูดตามแบบ	๓.๑ เปล่งเสียงคำที่ไม่มีความหมายตามแบบ ๓.๒ พูดคำง่าย ๆ ที่มีความหมายตามแบบ ๓.๓ พูดเป็นวลีง่าย ๆ ตามแบบ ๓.๔ พูดเป็นประโยคง่าย ๆตามแบบ
๔. สามารถอ่านริมฝีปาก	๔.๑ อ่านริมฝีปากและเข้าใจความหมาย ๔.๒ ทำรูปปากเป็นคำที่มีความหมายและผู้อื่นเข้าใจได้ ๔.๓ ทำรูปปากเป็นวลีง่าย ๆ และผู้อื่นเข้าใจได้ ๔.๔ ทำรูปปากเป็นประโยคง่าย ๆ และผู้อื่นเข้าใจได้
๕. สามารถใช้ภาษาท่าทางและภาษามือในการสื่อสาร	๕.๑ ใช้ภาษาท่าทางในการสื่อสาร ๕.๒ ใช้ภาษามือบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ๕.๓ ใช้ภาษามือเพื่อการสนทนาและสื่อสาร
๖. สามารถสะกดนิ้วมือ	๖.๑ สะกดนิ้วมือพยัญชนะไทย ๖.๒ สะกดนิ้วมือ สระและสระเปลี่ยนรูป ๖.๓ สะกดนิ้วมือ วรรณยุกต์
	๖.๔ สะกดนิ้วมือชื่อตนเอง ๖.๕ สะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ ๖.๖ สะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ
๗. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๗.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๗.๒. ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๗.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๕.๓ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๑. สามารถสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์	๑.๑ สื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์
๒. สามารถดูแลตนเองและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน	๒.๑ ดูแลตนเองและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน
๓. มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม	๓.๑ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม
๔. รู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน	๔.๑ ใช้สิ่งของสาธารณะอย่างเหมาะสม
๕. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๕.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๕.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๕.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๕.๔ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๑.ดูแลสุขอนามัยเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน	๑.๑ ดูแลหรือทำความสะอาดแผลกดทับได้ ๑.๒ บริหารกล้ามเนื้อและข้อต่อเพื่อคงสภาพได้ ๑.๓ จัดท่านั่ง ท่านอน หรือทำกิจกรรมในท่าทางที่ถูกต้อง ๑.๔ ดูแลอุปกรณ์ เครื่องช่วยส่วนตัวได้

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๒. สามารถใช้และดูแลรักษาอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง (Walker รถเข็น ไม้เท้า ไม้ค้ำยัน ฯลฯ)	๒.๑ เคลื่อนย้ายตนเองในการใช้อุปกรณ์เครื่องช่วย ๒.๒ ทรงตัวอยู่ในอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเองได้ ๒.๓ เคลื่อนย้ายตนเองด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วย บนทางราบและทางลาดได้ ๒.๔ เก็บรักษาและดูแลอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเองได้
๓. สามารถใช้และดูแลรักษากาย อุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ดัดแปลง	๓.๑ ถอดและใส่กายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ดัดแปลง ๓.๒ ใช้กายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ดัดแปลงในการทำกิจกรรม ๓.๓ เก็บรักษาและดูแลกายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ดัดแปลง
๔. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๔.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๔.๒. ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๔.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้
๕. ควบคุมอวัยวะที่ใช้ในการพูด การเคี้ยว และการกลืน	๕.๑ ควบคุมกล้ามเนื้อรอบปากได้ ๕.๒ ควบคุมการใช้ลิ้นได้ ๕.๓ เป่าและดูดได้ ๕.๔ เคี้ยวและกลืนได้ ๕.๕ ควบคุมน้ำลายได้

๕.๕ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๑. มีความสามารถในการรับรู้การได้ยิน	๑.๑ จำเสียงจากสิ่งที่ได้ยินในชีวิตประจำวัน ๑.๒ จำแนกเสียงที่แตกต่าง ๑.๓ แยกเสียงที่กำหนดให้ออกจากเสียงอื่น ๆ ได้
๒. มีความสามารถในการรับรู้การเห็น	๒.๑ การจำภาพที่เห็นในชีวิตประจำวัน ๒.๒. การแยกวัตถุ ภาพ ตัวพยัญชนะที่กำหนดให้อยู่ในพื้นฉากที่ต่างกัน ๒.๓ ตากับมือเคลื่อนไหวสัมพันธ์กัน ๒.๔ การบอกส่วนที่หายไปของรูปภาพที่กำหนด ๒.๕ บอกความสัมพันธ์ของคุณลักษณะตำแหน่ง ลำดับ รูปร่างของสิ่งที่อยู่รอบตัว
๓. มีความสามารถในการจัดลำดับความคิด	๓.๑ เรียงลำดับเหตุการณ์ ขั้นตอนในการเล่นหรือการทำกิจกรรมได้
๔. มีความสามารถในการจัดระเบียบตนเอง	๔.๑ จัดการตนเองได้ ๔.๒ จัดลำดับกิจกรรมตนเองได้
๕. มีความสามารถในการบอกตำแหน่ง/ทิศทาง	๕.๑ บอกทิศทางหรือตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ
๖. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๖.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๖.๒. ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๖.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๕.๖ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๑. สามารถควบคุมอวัยวะในการออกเสียง	๑.๑ เคลื่อนไหวอวัยวะในการพูด ๑.๒ ควบคุมอวัยวะในการพูด
๒. สามารถออกเสียงตามหน่วยเสียงได้ชัดเจน	๒.๑ การออกเสียง หน่วยเสียงสระได้ชัดเจน ๒.๒ การออกเสียง หน่วยเสียงพยัญชนะได้ชัดเจน ๒.๓ การออกเสียงคำได้ชัดเจน ๒.๔ การออกเสียงคำถูกต้องตามโครงสร้างภาษา
๓. สามารถเปล่งเสียงให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละคน	๓.๑ เปล่งเสียงในระดับเสียงที่ทำให้ผู้อื่นฟังได้
๔. สามารถควบคุมจังหวะการพูด	๔.๑ ควบคุมจังหวะการพูดได้เป็นจังหวะปกติ (๗๐-๑๐๐ คำต่อนาที) ๔.๒ พูดได้คล่องหรือลดภาวะการติดอ่าง ๔.๓ พูดเว้นวรรคตอนได้ถูกต้อง
๕. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๕.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๕.๒. ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๕.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๕.๗ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๑. สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้	๑.๑ ควบคุมความรู้สึกหรืออารมณ์ของตนเองได้ ๑.๒ แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
๒. สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม	๒.๑ ควบคุมตนเองในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม
๓. สามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสังคม	๓.๑ การปฏิบัติตามกฎกติกาและมารยาททางสังคมได้อย่างถูกต้อง
๔. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๔.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๔.๒. ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๔.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๕.๘ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๑. ตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสได้เหมาะสม	๑.๑ ตอบสนองต่อการทรงตัวได้เหมาะสม ๑.๒ ตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวเอ็นและข้อต่อได้เหมาะสม ๑.๓ ตอบสนองต่อกายสัมผัสได้เหมาะสม ๑.๔ ตอบสนองต่อการดมกลิ่นได้เหมาะสม ๑.๕ ตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยินได้เหมาะสม ๑.๖ ตอบสนองต่อการเห็นได้เหมาะสม ๑.๗ ตอบสนองต่อการลิ้มรสได้เหมาะสม
๒. เข้าใจภาษาและแสดงออกทางภาษาได้อย่างเหมาะสม	๒.๑ ปฏิบัติตามคำสั่งได้ ๒.๒ สื่อสารโดยการใช้ท่าทาง รูปภาพ สัญลักษณ์คำพูดในชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรมที่คาดหวัง
๓. แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามสถานการณ์	๓.๑ รับรู้และแสดงอารมณ์ของตนเองและบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม ๓.๒ ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนและโรงเรียน ๓.๓ ปฏิบัติตนเหมาะสมตามสถานการณ์ ต่าง ๆ ๓.๔ สามารถรอคอยในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ๓.๕ เข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ๓.๖ สามารถควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ๓.๗ การเลียนแบบการเล่น หรือการใช้สิ่งของ (บาทบาทสมมติ)
๔. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๔.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๔.๒. ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๔.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๘

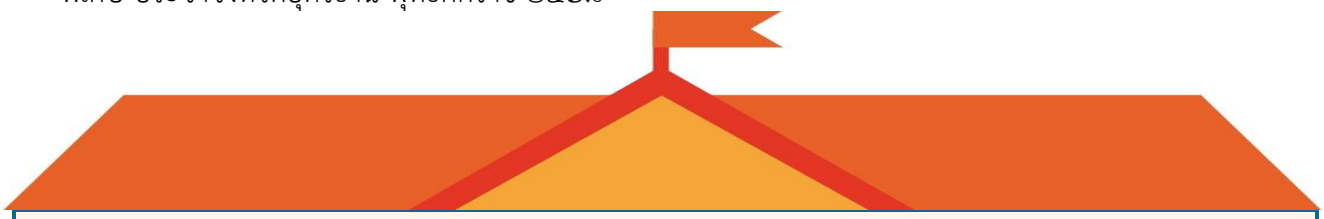

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี	ทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ
๑. ด้านสุขภาวะทางกาย ๒. ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ๓. ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย ๔. ด้านสติปัญญา ก. ภาษาและการรู้หนังสือ ข. การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ ค. การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ ง. การแสวงหาความรู้ จ. จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	พัฒนาการด้านทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ - การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น - การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความความบกพร่องทางการได้ยิน - การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา - การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ - การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้ - การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา - การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ - การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก

เวลาเรียน

เวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วันต่อ ๑ ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับความพร้อม พัฒนาการและศักยภาพของเด็กพิการตามประเภทและสภาพความพิการของแต่ละบุคคล

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	บริการเสริมหลักสูตร
๑. กิจกรรมวิชาการ ๒. กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม ๓. กิจกรรมทัศนศึกษา ๔. กิจกรรมการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)	๑. กายภาพบำบัด ๒. แก้ไขการพูดโดยครู ๓. แพทย์แผนไทย ๔. ธาราบำบัด ๕. ศิลปะบำบัด ๖. การบริการจิตวิทยา ๗. การพยาบาล

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๘ กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอายุแรกเกิดถึง ๖ ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วันต่อ ๑ ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมความสามารถผู้เรียนทุกด้านให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญ ประสบการณ์สำคัญอธิบายถึงสิ่งที่เด็กทำ วิธีที่เด็กรับรู้และประสบการณ์ที่สำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของเด็กตามหลักสูตร ประสบการสำคัญจึงเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและความสามารถครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านสุขภาวะทางกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสดูแลรักษาสุขอนามัยและมีสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว และใช้มือ – ตาประสานสัมพันธ์กันในการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

สุขภาวะทางกาย	ประสบการณ์สำคัญ
๑) มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี	(๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวันในการรับประทานอาหาร การดื่มน้ำสะอาด การล้างมือ การแปรงฟัน การนอนพักผ่อน การเล่น การออกกำลังกาย
๒) รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	(๑) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน (๒) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย (๓) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย (๔) การเล่นสื่อโซเชียลอย่างปลอดภัย (๕) การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่าง ๆ
๓) เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน	(๑) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ (๒) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (๓) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ (๔) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน และการเตะ (๕) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ (๖) การเล่นเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ (๗) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง

สุขภาวะทางกาย	ประสบการณ์สำคัญ
๔) ใช้มือ-ตา ประสานสัมพันธ์กัน	(๑) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก (๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี (๓) การปั้น (๔) การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยเศษวัสดุ (๕) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในสถานการณ์ต่าง ๆ รับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นมีการกำกับตนเองในการทำกิจกรรม รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเองและกลุ่ม มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีสุนทรียภาพและความสุขในการแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้

อารมณ์ จิตใจ และสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
๑) การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในสถานการณ์ต่าง ๆ	(๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (๒) การเล่นบทบาทสมมติ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การร้องเพลง (๕) การทำงานศิลปะ
๒) กำกับตนเองในการทำกิจกรรม	(๑) การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเอง (๒) การวางแผนปฏิบัติกิจกรรมและทำสิ่งต่าง ๆ จนสำเร็จ (๓) การทำตามกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ
๓) ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	(๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน
๔) มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	(๑) การใช้คำพูดหรือการกระทำแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ และช่วยเหลือปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ
๕) ยอมรับและรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเอง	(๑) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (๒) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (๓) การทำงานศิลปะแบบร่วมมือ
๖) มีสุนทรียภาพทางศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว	(๑) การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี (๒) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การเล่นบทบาทสมมติ (๕) การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ (๖) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม

อารมณ์ จิตใจ และสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
๗) ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	(๑) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน
๘) ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม	(๑) การเล่นอิสระ (๒) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ (๓) การเล่นตามมุมประสบการณ์ (๔) การเล่นนอกห้องเรียน

๑.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาท ปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย การไหว้ การขอบคุณ การขอโทษ ได้แสดงออกถึงความเคารพต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักและภูมิใจในความเป็นไทย มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประหยัดและพอเพียง การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย	ประสบการณ์สำคัญ
๑) มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม	(๑) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ (๒) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต เมตตากรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน) (๓) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม (๔) การแสดงความรักเพื่อน มีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง (๕) การช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่น
๒) มีมารยาทไทย และปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย	(๑) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (๒) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนตามมารยาทไทย การไหว้ การขอบคุณ การกล่าวขอโทษ แสดงกิริยาสุภาพอื่น ๆ (๓) การศึกษานอกสถานที่ (๔) การประกอบอาหารไทย (๕) การละเล่นพื้นบ้านของไทย เพลงท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน ของเล่นพื้นบ้าน (๖) การแต่งกายด้วยผ้าไทย ผ้าพื้นเมือง (๗) การปฏิบัติตน/ร่วมกิจกรรมตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและประเพณีไทย
๓) รักและภูมิใจในความเป็นไทย	(๑) การใช้ภาษาไทย (๒) การร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี (๓) การร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๔) ประหยัดและพอเพียง	(๑) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า (๒) การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย	ประสบการณ์สำคัญ
๕) ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(๑) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (๒) การนำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (๓) การปลูกและดูแลต้นไม้ (๔) การเลี้ยงสัตว์ (๕) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
๖) วินัยในตนเอง และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	(๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (๓) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกที่ดี

๑.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาการใช้ภาษาสื่อสารและการรู้หนังสือ การคิดรวบยอด การคิดคำนวณ การแสวงหาความรู้ การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในระดับที่สูงขึ้น ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพื้นฐานการเรียนรู้ต่อไป

สติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๑) ภาษาและการรู้หนังสือ	(๑) การฟังเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม (๒) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองหรือเรื่องราวต่าง ๆ (๓) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการในการเล่นและการกระทำต่าง ๆ (๔) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (๕) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ (๖) การอ่านหลากหลายวิธี : อ่านหนังสือภาพ อ่านหนังสือนิทาน อ่านป้ายและสัญลักษณ์ อ่านงานเขียนของตนเอง อ่านอย่างอิสระตามลำพัง อ่านร่วมกัน อ่านโดยมีผู้ชี้แนะ (๗) การเขียนในรูปแบบต่าง ๆ : การเขียนภาพ การเขียนขีดเขี่ย การเขียนคล้ายตัวอักษร การเขียนสะกดคำที่คิดค้นขึ้นเอง

สติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
	การเขียนคำที่ความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย การเขียนร่วมกันตามโอกาส การเขียนอิสระ (๘) การเล่นเกมทางภาษา
๒) การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ	**การจับคู่ เปรียบเทียบ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆในชีวิตประจำวัน** (๑) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัส (๒) การจับคู่ เปรียบเทียบ คัดแยก จับกลุ่ม และจำแนกสิ่งต่างๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้หรือกำหนดขึ้นเอง การเรียงลำดับและแสดงแบบรูปของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน (๓) การเรียงลำดับสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ตามลักษณะ จำนวน ความยาว ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร (๔) การเรียงลำดับขั้นตอน กิจกรรม หรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (๕) การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่างๆ โดยการแสดงสิ่งของหรือการใช้สัญลักษณ์ (๖) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูปของสิ่งต่างๆ การรู้ค่าของจำนวนและใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน (๗) การเปรียบเทียบจำนวนของสิ่งของสองชุดเพื่อหา “มากกว่า” “น้อยกว่า” “จำนวนเท่ากัน” (๘) การจัดเรียงวัตถุสองชุดให้สอดคล้องกันแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (๙) การนับวัตถุและบอกจำนวนหรือแสดงสิ่งต่างๆ ตามจำนวน (๑๐) การอ่านตัวเลขแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน **การรับรู้มิติสัมพันธ์ในเชิงขนาดและรูปร่างรูปทรงของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน** (๑๑) การใช้การเปรียบเทียบความยาว/ความสูง ปริมาตร/ความจุ และรูปร่างรูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ในการเล่น การสืบเสาะหรือการแก้ปัญหา (๑๒) การใช้การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐานในการเล่น การสืบเสาะ หรือการแก้ปัญหา (๑๓) การเล่นกับสื่อต่างๆ ที่เป็นรูปเรขาคณิตสามมิติ ได้แก่ ทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก กรวย ปริซึม และรูปเรขาคณิต สองมิติ วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม (๑๔) การบอกชื่อและยกตัวอย่างสิ่งของในชีวิตประจำวันที่มีลักษณะคล้ายรูปเรขาคณิต

สติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
	(๑๕) การสังเกตและระบุรูปเรขาคณิตที่เป็นส่วนประกอบในรูปร่าง รูปทรงของสิ่งต่างๆ (๑๖) การต่อสิ่งของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ และการแยกชิ้นส่วนในการเล่นหรือสร้างชิ้นงาน (๑๗) การรวมและการแยกสิ่งต่างๆ ในการเล่น การสร้างชิ้นงาน หรือการแก้ปัญหา และสังเกตส่วนประกอบ รูปร่าง รูปทรง ขนาด และจำนวนที่เปลี่ยนแปลง (๑๘) การเล่นหรือสร้างชิ้นงานโดยใช้สิ่งที่มีรูปร่าง รูปทรง เหมือนกัน หรือสิ่งที่มีรูปร่าง รูปทรง และขนาดต่างกันมาประกอบเข้าด้วยกัน หรือการสร้างรูปเรขาคณิตใหม่จากการแบ่ง/แยกส่วนของรูปเราคณิตเดิมหรือประกอบรูปเรขาคณิตเข้าด้วยกัน **การรับรู้มิติสัมพันธ์ในเชิงตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน** (๑๙) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของตนเอง และสิ่งต่างๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ โดยใช้คำ “ข้างบน ข้างล่าง ข้างใต้ ข้างใน ข้างนอก ข้างๆ ข้างหน้า ข้างหลัง ระหว่าง ข้างซ้าย ข้างขวา ใกล้ ไกล” (๒๐) การเคลื่อนที่หลบหลีกวัตถุที่กีดขวาง หรือการเปลี่ยนตำแหน่งให้สัมพันธ์กับวัตถุในการเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ หยิบ จับ มุด ลอด ปีน ป่าย (๒๑) การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน (๒๒) การบอกหรือแสดงเส้นทางโดยการวาดภาพหรือใช้สัญลักษณ์หรือการสร้างแผนที่หรือแบบจำลองของสถานที่ต่างๆ ที่คุ้นเคย
๓.) การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	(๑) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ (๒) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล (๓) การลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล (๔) การตัดสินใจหรือเลือกทำสิ่งต่างๆ (๕) การมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาด้วยการระบุปัญหา หาทางเลือกและวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหา เลือกวิธีการออกแบบ วางแผน และลงมือแก้ปัญหา
๔) การแสวงหาความรู้	(๑) การสังเกตและการสำรวจสิ่งต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ และเกี่ยวข้องกับสิ่งที่สังเกตและสำรวจ

สติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
	(๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ (๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และแผนภูมิอย่างง่าย (๕) การคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล (๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ
๕) จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	(๑) การรับรู้ และแสดงความคิดความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน (๒) การแสดงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว ดนตรี และศิลปะต่างๆ (๓) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้วัสดุอุปกรณ์หรือวิธีการที่หลากหลาย (๔) การหาทางเลือกและวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา (๕) การเล่นในมุมเล่นต่างๆ ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

๑.๕ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการ

๑.๕.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๑. มีความสามารถในการบูรณาการประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการดำรงชีวิต	
๑.๑ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการเห็นที่เหลืออยู่ (สำหรับบุคคลสายตาเลือนราง) ในการมองสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้	(๑) การมองแสงในทิศทางต่าง ๆ (๒) การมองวัตถุที่มีสีสันสดใสที่อยู่กับที่ (๓) การมองตามวัตถุที่มีสีสันสดใสที่เคลื่อนไหว (๔) การมองหาวัตถุกำหนดให้ (๕) การหยิบสิ่งของที่มีขนาดและสีที่แตกต่างกัน (๖) การสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (๗) การโยงเส้นไปตามตำแหน่งที่กำหนดให้ (๘) การมองภาพตามที่กำหนด (๙) การมองของจริงแล้วให้เลือกภาพที่ตรงกับสิ่งที่มองเห็น (๑๐) การบรรยายภาพจากสิ่งที่เห็น (๑๑) การเลียนแบบสีหน้าท่าทาง (๑๒) การบอกรายละเอียดของวัตถุที่เห็น

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๒ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการได้ยินเสียงต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมได้	(๑) การบอกเสียงจากสิ่งที่ได้ยิน (๒) การบอกแหล่งที่มาของเสียง (๓) การแยกความแตกต่างของเสียงชนิดต่าง ๆ (๔) การบอกจังหวะของเสียง
๑.๓ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการดมกลิ่นสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้	(๑) การดมกลิ่นของใช้ประเภทต่าง ๆ (๒) การดมกลิ่นอาหารประเภทต่าง ๆ (๓) การดมกลิ่นผลไม้ประเภทต่าง ๆ (๔) การดมกลิ่นดอกไม้ประเภทต่าง ๆ (๕) การดมกลิ่นต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อม
๑.๔ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการชิมรสสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้	(๑) การชิมและบอกรสชาติของอาหารชนิดต่าง ๆ (๒) การชิมและบอกชื่ออาหาร ผัก ผลไม้ประเภทต่าง ๆ (๓) การชิมและบอกลักษณะของอาหาร ประเภทต่าง ๆ
๑.๕ รับรู้ต่อการ ใช้ประสาทสัมผัสทางผิวกายสัมผัสสิ่งต่าง ๆรอบตัวและในสภาพแวดล้อมได้	(๑) การบอกชื่อสิ่งของต่าง ๆ ด้วยการสัมผัสทางผิวกาย (๒) การบอกลักษณะรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการสัมผัสทางผิวกาย (๓) การบอกลักษณะพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการสัมผัสทางผิวกาย (๔) การบอกสภาพแวดล้อมโดยการรับรู้ทางผิวกาย (๕) การสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ที่มีอุณหภูมิที่แตกต่างกัน (๖) การบอกสถานะของสิ่งต่าง ๆ
๑.๖ รับรู้ต่อการใช้ประสาทการรับรู้การทรงตัวได้	(๑) การเล่นเครื่องเล่นที่ใช้การปีน ป่าย ห้อย โหน กระโดด (๒) การเล่นเครื่องเล่นที่มีการเคลื่อนไหวไปในระนาบที่แตกต่างกัน (๓) การนั่งเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์ที่มีการเคลื่อนไหว (๔) การยืนทรงตัวในรูปแบบต่าง ๆ (๕) การเดินทรงตัว (๖) การหมุนศีรษะและการเคลื่อนไหวไปในระนาบที่แตกต่างกัน (๗) การนั่งทรงตัว (๘) การเคลื่อนไหวแบบราบเรียบและทิศทางต่าง ๆ
๑.๗ รับรู้ต่อการใช้ประสาทการรับรู้การเคลื่อนไหวเอ็นและข้อต่อได้	(๑) การกระโดดในรูปแบบต่าง ๆ (๒) การเล่นเครื่องเล่นที่มีการโหนหรือปีนป่าย (๓) การหิ้ว ลาก ผลัก ดึง ยก สิ่งของหรือวัตถุที่มีน้ำหนัก (๔) การออกกำลังกายในท่าต่าง ๆ (๕) การคลานบนสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน (๖) การทำท่าประกอบเพลงที่มีจังหวะเบา ๆ สบาย ๆ (๗) การเคี้ยวอาหารหรือวัตถุที่มีความเหนียว (๘) การนวดที่มีการลงน้ำหนักที่ข้อต่อ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๘ การรับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสในการรับประทานอาหาร	(๑) ตำแหน่งของภาชนะใส่อาหาร (๒) ตำแหน่งของอุปกรณ์ใช้สำหรับรับประทานอาหาร
๒. การสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวของคนตาบอด	
๒.๑ ความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหว	(๑) การรับรู้เกี่ยวกับเวลา (๒) การรับรู้เกี่ยวกับทิศทาง (๓) การรับรู้เกี่ยวกับระยะทาง (๔) การรับรู้เกี่ยวกับพื้นผิว (๕) การรับรู้เกี่ยวกับอุณหภูมิ (๖) การรับรู้เกี่ยวกับกลิ่น (๗) การรับรู้เกี่ยวกับเสียง (๘) การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม (๙) การเรียงลำดับของสถานที่ เหตุการณ์ หรือเวลา
๒.๒ การเดินทางกับผู้นำทาง ๒.๒.๑ การแตะนำ และการจับแขนผู้นำทาง	(๑) การยืนก่อนการเดินกับผู้นำทางเมื่อผู้นำทาง (๒) การรับรู้สัญลักษณ์ก่อนการเดินทาง (๓) การเลื่อนมือและจับแขนของผู้นำทาง
๒.๒.๒ การก้าวเดินโดยมีผู้นำทาง	(๑) การก้าวเดินกับผู้นำทาง (๒) การรู้จังหวะการเดินกับผู้นำทาง
๒.๒.๓ การเปลี่ยนข้าง	(๑) การเลื่อนมือก่อนการเปลี่ยนข้าง (๒) การจับแขนผู้นำทางขณะเปลี่ยนข้าง
๒.๒.๔ การหมุนกลับตัว	(๑) การหมุนตัวเข้าหากัน (๒) การยื่นมือไปจับแขนอีกข้างของผู้นำทาง (๓) การปล่อยแขนและเดินต่อ
๒.๒.๕ การตอบรับหรือปฏิเสธการนำทาง	(๑) การตอบรับการนำทาง (๒) การปฏิเสธการนำทาง
๒.๒.๖ การเดินทางแคบโดยมีผู้นำทาง	(๑) การใช้สัญลักษณ์เมื่อต้องการเดินในทางแคบ (๒) การจับแขนผู้นำทางเมื่อเดินในทางแคบ (๓) การก้าวเดินกับผู้นำทางเมื่อเดินในทางแคบ (๔) การกลับมาเดินในเส้นทางปกติ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๒.๒.๗ การเดินกับผู้นำทาง ขึ้นลงบันไดได้	(๑) การขึ้น-ลงบันไดกับผู้นำทางโดยไม่จับราว (๒) การขึ้น-ลงบันไดกับผู้นำทางและจับราวบันได
๒.๒.๘ การเดินกับผู้นำทาง ในการเข้า-ออกประตู	(๑) การเข้า-ออกประตูที่เป็นประตูชนิดผลักออกจากตัว (๒) การเข้า-ออกประตูที่เป็นประตูชนิดเปิดเข้าหาตัว (๓) การเข้า-ออกประตูที่เป็นประตูชนิดเลื่อน
๒.๒.๙ การนั่งเก้าอี้	(๑) การสำรวจ การจับ และการนั่งเก้าอี้ที่ไม่มีพนักพิง (๒) การสำรวจ การจับ และการนั่งเก้าอี้ที่มีพนักพิง (๓) การนั่งเก้าอี้ที่ไม่มีโต๊ะ (๔) การนั่งเก้าอี้ที่มีโต๊ะ
๒.๒.๑๐ การหาของ	(๑) การหาของบนโต๊ะ (๒) การหาของที่พื้น
๒.๒.๑๑ การขึ้น-ลงยานพาหนะ	(๑) การขึ้นรถ (๒) การลงรถ
๒.๒.๑๒ การเข้า-ออกลิฟต์	(๑) การเข้าลิฟต์ (๒) การออกลิฟต์
๒.๓ การเดินโดยอิสระในสถานที่คุ้นเคย ๒.๓.๑ การเดินโดยการป้องกันตนเองส่วนบน	(๑) การใช้แขนในการป้องกันตนเองส่วนบน
๒.๓.๒ การเดินโดยการป้องกันตนเองส่วนล่าง	(๑) การใช้แขนในการป้องกันตนเองส่วนล่าง
๒.๓.๓ การเดินโดยการเกาะราว	(๑) การยื่นมือจับราวในการเดิน
๒.๓.๔ การเดินโดยการเดินละเลาะ	(๑) การยื่นมือแตะผนังหรือราวในการเดินละเลาะ
๒.๓.๕ การเดินโดยใช้ไม้เท้าขาว	(๑) การจับไม้เท้า (๒) การแกว่งไม้เท้า (๓) การเดินร่วมกับไม้เท้า (๔) การเดินบนพื้นต่างระดับโดยใช้ไม้เท้าขาว
๓. การเตรียมความพร้อมการอ่านอักษรเบรลล์ ๓.๑ การเคลื่อนที่ของมือและนิ้วมือในการสัมผัส	(๑) การเคลื่อนมือและนิ้วมือข้างเดียว สัมผัสภาพนูน เส้นนูน จุดนูน ในทิศทางต่าง ๆ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
	(๒) การเคลื่อนมือและนิ้วมือทั้งสองข้างสัมผัสภาพนูน เส้นนูน จุดนูน ในทิศทางต่าง ๆ (๓) การเคลื่อนมือบนเส้นจุดนูนอักษรเบรลล์
๔. การเตรียมความพร้อมการเขียนอักษรเบรลล์ ๔.๑ การใส่และเลื่อนกระดาษ	 (๑) การรู้จักอุปกรณ์การเขียนอักษรเบรลล์ (๒) การใส่และเลื่อนกระดาษ
๔.๒ การจับสไตลัส (Stylus) ในการเขียนจุด	(๑) การจับสไตลัส ในการเขียน (๒) การกดจุดอักษรเบรลล์
๕. มีความสามารถในการอ่านอักษรเบรลล์พยัญชนะไทยที่มีเซลล์เดียวและตัวเลข ๕.๑ การอ่านอักษรเบรลล์ไทยที่เป็นพยัญชนะเซลล์เดียวและตัวเลข	 (๑) การอ่านอักษรเบรลล์ พยัญชนะภาษาไทย กลุ่มจุด ๑, ๒, ๔, ๕ (๒) การอ่านอักษรเบรลล์พยัญชนะภาษาไทย กลุ่มจุด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ (๓) การอ่านอักษรเบรลล์พยัญชนะภาษาไทย กลุ่มจุด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ การอ่านตัวเลขอักษรเบรลล์ จำนวน ๑-๑๐
๖.มีความสามารถในการเขียนอักษรเบรลล์พยัญชนะไทยที่มีเซลล์เดียวและตัวเลข ๖.๑ การเขียนอักษรเบรลล์ที่เป็นพยัญชนะไทยเซลล์เดียวและตัวเลข	 (๑) การเขียนพยัญชนะ กลุ่มจุด ๑, ๒, ๔, ๕ (๒) การเขียนพยัญชนะ กลุ่มจุด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ (๓) การเขียนพยัญชนะ กลุ่มจุด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ การเขียนตัวเลขอักษรเบรลล์ จำนวน ๑-๑๐
๖.๒ การเขียนอักษรเบรลล์ที่เป็นพยัญชนะภาษาอังกฤษระดับ ๑	(๑) การเขียนพยัญชนะภาษาอังกฤษ A-Z (๒) การเขียนพยัญชนะภาษาอังกฤษ a-z
๗. มีความสามารถในการใช้ลูกคิด ๗.๑ การใช้ลูกคิดในการบวกลบง่าย ๆ	 (๑) การตั้งค่าและอ่านค่าลูกคิด (๒) การบวกจำนวนที่มีผลลัพธ์ไม่เกินสิบ การลบจำนวนที่มีตัวตั้งไม่เกินสิบ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๘. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๘.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๘.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๘.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๑.๕.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๑. สามารถใช้และดูแลเครื่องช่วยฟัง ๑.๑ บอกส่วนต่าง ๆ ของเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม	(๑) การบอกส่วนต่าง ๆ ของเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียมจากของจริง
๑.๒ ใช้เครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียมได้ถูกต้อง	(๑) การใส่และถอดเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม (๒) การเปิด-ปิดเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม (๓) การปรับระดับเสียงเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม (๔) การตรวจสอบการทำงานของเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม
๑.๓ ดูแลรักษาเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม	(๑) การทำความสะอาดเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม (๒) การเก็บรักษาเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม
๒. สามารถใช้การได้ยินที่หลงเหลืออยู่ในชีวิตประจำวัน ๒.๑ รู้ว่ามีเสียง/ไม่มีเสียง	(๑) การเคาะ ดีด สี ตี เป่า เขย่า เครื่องดนตรี (๒) การฟังเสียงจากเครื่องเล่น (๓) การฟังเสียงจากสิ่งแวดล้อม
๒.๒ บอกเสียงที่ได้ยิน	(๑) การบอกเสียงที่ได้ยินจากเครื่องดนตรี (๒) การบอกเสียงที่ได้ยินจากเครื่องเล่น

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน	ประสบการณ์ที่สำคัญ
	(๓) การบอกเสียงที่ได้ยินจากสิ่งแวดล้อม (๔) การจำแนกเสียง (๕) การเปรียบเทียบเสียง
๒.๓ บอกแหล่งที่มาของเสียง	(๑) การฟังเสียงสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และบอกแหล่งที่มาของเสียง
๓. สามารถเปล่งเสียงหรือพูดตามแบบ ๓.๑ เปล่งเสียงคำที่ไม่มีความหมายตามแบบ	(๑) การกำหนดลมหายใจเข้าออก (๒) การกลั้น/กักลมหายใจ (๓) การเปล่งเสียงคำที่ไม่มีความหมายตามแบบ (๔) การเปล่งเสียงพยัญชนะตามฐานการเกิดเสียงตามแบบ (๕) การเปล่งเสียงสระ และเปรียบเทียบเสียงสระสั้น-ยาว ตามแบบ (๖) การเปล่งเสียงวรรณยุกต์ และเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์สูง-ต่ำตามแบบ (๗) การจัดรูปริมฝีปากตามฐานการเกิดเสียงตามแบบ
๓.๒ พูดคำง่าย ๆ ที่มีความหมายตามแบบ	(๑) การพูดเป็นคำง่าย ๆ เกี่ยวกับตนเองตามแบบ (๒) การพูดเป็นคำง่าย ๆ เกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมตามแบบ (๓) การพูดเป็นคำง่าย ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัวตามแบบ (๔) การพูดเป็นคำง่าย ๆ เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆรอบตัวตามแบบ
๓.๓ พูดเป็นวลีง่าย ๆ ตามแบบ	(๑) การพูดเป็นวลีง่าย ๆ ตามแบบ
๓.๔ พูดเป็นประโยคง่าย ๆ ตามแบบ	(๑) การพูดเป็นประโยคง่าย ๆ ตามแบบ
๔. สามารถอ่านริมฝีปาก ๔.๑ อ่านริมฝีปากและเข้าใจความหมาย	(๑) การอ่านริมฝีปากและปฏิบัติตาม
๔.๒ ทำรูปปากเป็นคำที่มีความหมายและผู้อื่นเข้าใจได้	(๑) การทำรูปปากเป็นคำที่มีความหมายง่าย ๆ
๔.๓ ทำรูปปากเป็นวลีง่าย ๆ และผู้อื่นเข้าใจได้	(๑) การทำรูปปากเป็นวลีง่าย ๆ
๔.๔ ทำรูปปากเป็นประโยคง่าย ๆ และผู้อื่นเข้าใจได้	(๑) การทำรูปปากเป็นประโยคง่าย ๆ
๕. สามารถใช้ภาษามือในการสื่อสาร	(๑) การจัดท่าและการเคลื่อนไหวของมือพื้นฐานในการใช้ภาษามือ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๕.๑ ใช้ภาษาท่าทางในการสื่อสาร	การใช้สีหน้าประกอบท่าทางในการสื่อสาร
๕.๒ ใช้ภาษามือบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว	(๑) การใช้ภาษามือบอกชื่อบุคคล (๒) การใช้ภาษามือบอกชื่ออาหาร ผักและผลไม้ (๓) การใช้ภาษามือบอกชื่อสัตว์ (๔) การใช้ภาษามือบอกชื่อสิ่งของ (๕) การใช้ภาษามือบอกชื่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว
๕.๓ ใช้ภาษามือเพื่อการสนทนาและสื่อสาร	(๑) การใช้ภาษามือเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับตนเอง (๒) การใช้ภาษามือเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่ (๓) การใช้ภาษามือเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว (๔) การใช้ภาษามือเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
๖. สามารถสะกดนิ้วมือ ๖.๑ สะกดนิ้วมือพยัญชนะไทย	(๑) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ก ข ค ฆ (๒) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ต ถ ฐ ฒ ท ฏ (๓) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ส ศ ษ (๔) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด พ ป ผ ภ (๕) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ห ฮ (๖) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ด ฎ (๗) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ฟ ฝ (๘) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ล ฬ (๙) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ย ญ (๑๐) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด น ณ ง (๑๑) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ท ธ (๑๒) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ฉ ช ฌ (๑๓) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทย จ ซ บ ร ม ว อ
๖.๒ สะกดนิ้วมือ สระและสระเปลี่ยนรูป	(๑) การสะกดนิ้วมือสระ อิ อี อึ ออ โอ ไอ ใอ (๒) การสะกดนิ้วมือสระ อะ อา อุ อู เอ แอ อำ ไม้ไต่คู้ (๓) ไม้หันอากาศ การันต์ ฤ และ เครื่องหมาย ฯ
๖.๓ สะกดนิ้วมือ วรรณยุกต์	(๑) การสะกดนิ้วมือ วรรณยุกต์
๖.๔ สะกดนิ้วมือชื่อตนเอง	(๑) การสะกดนิ้วมือชื่อตนเอง
๖.๕ สะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ	(๑) การสะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ เกี่ยวตนเอง (๒) การสะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ เกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อม (๓) การสะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว (๔) การสะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆรอบตัว

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๖.๖ สะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ	(๑) การสะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ A B C D E F (๒) การสะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ G H I J K (๓) การสะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ L M N O P (๔) การสะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ Q R S T U (๕) การสะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ V W X Y Z
๗. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๗.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๗.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๗.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๑.๕.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๑. สามารถสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ๑.๑ สื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์	(๑) การใช้ภาษาท่าทางบอกความต้องการ (๒) การใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสถานการณ์ (๓) การสนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้
๒. สามารถดูแลตนเองและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ๒.๑ ดูแลตนเองและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน	(๑) การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง (๒) การเลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ (๓) การระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยตนเอง (๔) การทำงานบ้านง่าย ๆ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๓. มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม ๓.๑ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม	(๑) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (๒) การเล่นกับเพื่อน (๓) การเล่นเลียนแบบผู้อื่น (๔) การเล่นตามกติกา (๕) การเล่นบทบาทสมมติ (๖) การปฏิบัติตามกฎกติกาทางสังคม
๔. รู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน ๔.๑ การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน	(๑) การใช้สิ่งของสาธารณะอย่างเหมาะสม (๒) การปฏิบัติตามข้อตกลงการใช้สิ่งของสาธารณะอย่างเหมาะสม (๓) การดูแลรักษาสิ่งของสาธารณะได้อย่างเหมาะสม
๕. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๕.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๕.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๕.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๑.๕.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกาย	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๑. ดูแลสุขอนามัยของตนเองเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน ๑.๑ การป้องกัน ดูแลและรักษาความสะอาดแผลกดทับ	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยป้องกันแผลกดทับ (๒) การพลิกตะแคงตัว (๓) การยกตัวขณะอยู่ในท่านั่ง (๔) การดูแลและรักษาความสะอาดผิวหนัง

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกาย	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๑.๒ บริหารกล้ามเนื้อและข้อต่อเพื่อคงสภาพ	(๑) การยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (๒) การลงน้ำหนัก (๓) การเพิ่มกำลังกล้ามเนื้อ
๑.๓ จัดท่านอน ท่านั่ง และทำกิจกรรมในท่าทางที่ถูกต้อง	(๑) การจัดท่านอนที่ถูกต้อง (๒) การจัดท่านั่งที่ถูกต้อง (๓) การจัดท่าขณะทำกิจกรรมที่ถูกต้อง
๑.๔ ดูแลอุปกรณ์ เครื่องช่วยส่วนตัวได้	(๑) การดูแลและการปฏิบัติตนเมื่อใส่อุปกรณ์เครื่องช่วยส่วนตัวได้ เช่น สายสวนปัสสาวะ ถุงขับถ่ายบริเวณหน้าท้อง ท่ออาหาร ฯลฯ
๒. สามารถใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง (Walker รถเข็น ไม้เท้า ไม้ค้ำยัน ๒.๑ เคลื่อนย้ายตนเองในการใช้อุปกรณ์เครื่องช่วย	(๑) การเคลื่อนย้ายตนเองเข้าไปจับ Walker (๒) การเคลื่อนย้ายตนเองเข้าไปนั่งเก้าอี้รถเข็น (๓) การเคลื่อนย้ายตนเองเข้าไปจับไม้เท้า (๔) การเคลื่อนย้ายตนเองเข้าไปใช้ไม้ค้ำยัน
๒.๒ ทรงตัวอยู่ในอุปกรณ์เครื่องช่วยและป้องกันตนเองขณะเคลื่อนย้ายตนเองได้	(๑) การทรงตัวอยู่ในอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง (๒) การทรงตัวอยู่ในอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเองเมื่อมีแรงต้าน (๓) การทรงตัวอยู่ในอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเองโดยมีการถ่ายน้ำหนักไปในทิศทางต่าง ๆ (๔) ป้องกันตนเองขณะล้มจากการใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง
๒.๓ เคลื่อนย้ายตนเองด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยได้	(๑) การเคลื่อนย้ายตนเองโดยใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยบนทางราบ (๒) การเคลื่อนย้ายตนเองโดยใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยบนทางลาด (๓) การเคลื่อนย้ายตนเองโดยใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยบนทางต่างระดับ
๒.๔ เก็บรักษาและดูแลอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง	(๑) การเก็บรักษาและดูแลอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกาย	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๓. สามารถใช้และดูแลรักษากายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์เทียม อุปกรณ์ดัดแปลง ๓.๑ ถอดและใส่กายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์เทียมหรืออุปกรณ์ดัดแปลง	(๑) การถอดและใส่กายอุปกรณ์เสริม (๒) การถอดและใส่กายอุปกรณ์เทียม (๓) การถอดและใส่อุปกรณ์ดัดแปลง
๓.๒ ใช้กายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์เทียม หรืออุปกรณ์ดัดแปลงในการทำกิจกรรม	(๑) การใช้กายอุปกรณ์เสริมในการทำกิจกรรม หรือเมื่อมีแรงต้านต่าง ๆ (๒) การใช้กายอุปกรณ์เทียมในการทำกิจกรรมหรือเมื่อมีแรงต้านต่าง ๆ (๓) การใช้อุปกรณ์ดัดแปลงในการทำกิจกรรมหรือเมื่อมีแรงต้านต่าง ๆ
๓.๓ เก็บรักษาและดูแลกายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์เทียม หรืออุปกรณ์ดัดแปลง	(๑) การเก็บรักษาและดูแลกายอุปกรณ์เสริม (๒) การเก็บรักษาและดูแลกายอุปกรณ์เทียม (๓) การเก็บรักษาและดูแลอุปกรณ์ดัดแปลง
๔. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๔.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๔.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๔.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้
๕. ควบคุมอวัยวะที่ใช้ในการพูด การเคี้ยว และการกลืน ๕.๑ ควบคุมกล้ามเนื้อรอบปาก	(๑) การเคลื่อนไหวริมฝีปาก (๒) การควบคุมกล้ามเนื้อรอบปาก
๕.๒ ควบคุมการใช้ลิ้น	(๑) การเคลื่อนไหวลิ้นตามที่กำหนด
๕.๓ เป่าและดูด	(๑) การเป่าลมออกจากปาก (๒) การดูดของเหลว

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกาย	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๕.๔ การกลืนและเคี้ยวได้	(๑) การขยับขากรรไกร (๒) การกลืนน้ำลาย (๓) การกลืนอาหารข้น (๔) การกลืนอาหารเหลว (๕) การกัดอาหารประเภทต่าง ๆ (๖) การเคี้ยวอาหารประเภทต่าง ๆ
๕.๔ การควบคุมน้ำลาย	(๑) การปิดริมฝีปาก (๒) การใช้ริมฝีปากคาบ (๓) การบริหารริมฝีปาก

๑.๕.๕ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๑. มีความสามารถในการรับรู้การได้ยิน ๑.๑ จำเสียงที่ได้ยินในชีวิตประจำวัน	(๑) การพูดตามเสียงที่ได้ยิน (๒) การพูดย้อนกลับจากเสียงที่ได้ยิน (๓) การบอกเสียงที่เคยได้ยิน
๑.๒ จำแนกเสียงที่แตกต่าง	(๑) การแยกเสียงบุคคล เสียงสัตว์ เสียงในชีวิตประจำวัน (๒) การแยกเสียงธรรมชาติ (๓) การแยกเสียงเหมือน - ต่าง ดัง – เบา
๑.๓ แยกเสียงที่กำหนดให้ออกจากเสียงอื่น ๆ ได้	(๑) การบอกเสียงที่กำหนดออกจากเสียงอื่น ๆ
๒. มีความสามารถในการรับรู้การเห็น ๒.๑. การจำภาพที่เห็นในชีวิตประจำวัน	(๑) การบอกภาพจากการจดจำ (๒) การบอกภาพสัญลักษณ์จากการจดจำ
๒.๒. การแยกวัตถุ ภาพ ตัวพยัญชนะที่กำหนดให้อยู่ในพื้นฉากที่ต่างกัน	(๑) การแยกวัตถุที่กำหนดให้ออกจากสิ่งต่าง ๆ ที่ต่างกัน (๒) การแยกภาพที่กำหนดให้ออกจากฉากหลังที่ต่างกัน (๓) การแยกตัวอักษรที่กำหนดให้ออกจากฉากหลังที่ต่างกัน (๔) การแยกสัญลักษณ์ที่กำหนดให้ออกจากฉากหลังที่ต่างกัน

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๒.๓ ตากับมือเคลื่อนไหวสัมพันธ์กัน	(๑) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม (๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี (๓) การปั้น (๔) การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยเศษวัสดุ (๕)การหยิบจับการใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะและการร้อยวัสดุ
๒.๔ การบอกส่วนที่หายไปของรูปภาพที่กำหนด	(๑) การบอกส่วนที่หายไปของรูปภาพ (๒) เติมองค์ประกอบของรูปภาพที่หายไปให้สมบูรณ์ (๓) เติมส่วนของรูปเรขาคณิตที่หายไป
๒.๕ บอกความสัมพันธ์ของคุณลักษณะตำแหน่ง ลำดับ รูปร่างของสิ่งที่อยู่รอบตัว	(๑) การจัดการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ลำดับ รูปร่างของสิ่งที่อยู่รอบตัว ได้อย่างเหมาะสม (๒) การบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (๓) การบอกตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆตามที่กำหนด (๔) การวางวัตถุหรือสิ่งของตามตำแหน่งที่กำหนด (๕) การเรียงลำดับรูปร่าง ตัวเลข พยัญชนะ คำศัพท์ตามแบบ (๖) การประกอบรูปร่างเรขาคณิตเป็นสิ่งของ เครื่องใช้ สัตว์ คน (๗) การต่อเติมและการสร้างแบบรูปตามจินตนาการ (๘) การคัดลอกรูปภาพ (๙) สร้างภาพวาดด้วยตนเอง
๓. มีความสามารถในการจัดลำดับความคิด ๓.๑. เรียงลำดับเหตุการณ์ขั้นตอนในการเล่นหรือการทำกิจกรรมได้	(๑) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรม (๒) การบอกและเรียงลำดับเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (๓) การบอกขั้นตอนในการเล่นหรือการทำกิจกรรม (๔) การเล่านิทาน (๕) การเล่าเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน
๔. มีความสามารถในการจัดระเบียบตนเอง ๔.๑ จัดการตนเองได้	(๑) การรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย (๒) การร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๔.๒ จัดลำดับกิจกรรมตนเองได้	(๑) การจัดลำดับกิจกรรมตนเองในชีวิตประจำวัน (๒) การปฏิบัติกิจรรมประจำวันตามตารางที่กำหนด

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๕. มีความสามารถในการบอกตำแหน่ง/ทิศทาง ๕.๑ บอกทิศทางหรือตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ	(๑) การวางสิ่งของที่อยู่ทางซ้าย-ขวา บน-ล่าง หน้า-หลัง (๒) การบอกหรือชี้ตำแหน่งสิ่งของหรือวัตถุ (๓) การจัดตำแหน่งของภาพ สัญลักษณ์ สิ่งของหรือวัตถุตามที่กำหนด (๔) การจัดตำแหน่งหรือทิศทางสิ่งของหรือวัตถุให้อยู่ทิศทางเดียวกัน (๕) การจัดตำแหน่งหรือทิศทางรูปภาพให้อยู่ทิศทางเดียวกัน (๖) การบอกตำแหน่ง ทิศทางของสถานที่ที่คุ้นเคย
๖. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๖.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๖.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๖.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๑.๕.๖ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา	ประสบการณ์สำคัญ
๑.สามารถควบคุมอวัยวะในการออกเสียง ๑.๑ ควบคุมอวัยวะในการพูด	(๑) การควบคุมอวัยวะในปาก (๒) การบริหารความแข็งแรงของกล้ามเนื้อที่เกี่ยวข้องกับการพูด (๓) การควบคุมลมหายใจ (๔) การกักและพ่นลม
๑.๒ เคลื่อนไหวอวัยวะในการพูด	(๑) การเคลื่อนไหวลิ้น (๒) การอ้า หุบ ห่อปาก (๓) การยิงฟันและพ่นลมผ่านไรฟัน
๒. สามารถออกเสียงตามหน่วยเสียงได้ชัดเจน ๒.๑ ออกเสียงให้ชัดเจน	(๑) การออกเสียงพยัญชนะตามหน่วยเสียง

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา	ประสบการณ์สำคัญ
	(๒) การออกเสียงตามฐานที่เกิดเสียงจากง่ายไปหายาก (๓) การออกเสียงคำควบกล้ำ (๔) การออกเสียงคำที่ขาดหาย
๓. เปล่งเสียงให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละคน ๓.๑ เปล่งเสียงในระดับเสียงที่ทำให้ผู้อื่นฟังได้	(๑) การเปล่งเสียงสูงต่ำประกอบจังหวะ (๒) การเปล่งเสียงพูดโดยใช้คำง่าย ๆ ในระยะใกล้-ไกล (๓) การเปล่งเสียงดังหรือเบา
๔. สามารถควบคุมจังหวะการพูด ๔.๑ ควบคุมจังหวะการพูดได้เป็นจังหวะปกติ (๗๐-๑๐๐ คำต่อนาที)	(๑) การพูดตามจังหวะที่กำหนด (๒) การออกเสียงตามจังหวะที่เคาะ ช้า-เร็ว (๓) การกำหนดการหายใจเข้า-ออก/ท้องโป่ง-แฟบ (๔) การเล่าเรื่องกับกับตนเอง (๕) การเล่านิทานสั้น ๆ
๔.๒ พูดได้คล่องหรือลดภาวะการติดอ่าง	(๑) การผ่อนคลายกล้ามเนื้อขากรรไกรและอวัยวะในการพูด (๒) การลากเสียงสระและพยัญชนะให้ยาวจนสุดลมหายใจ (๓) การเคลื่อนไหวอวัยวะของการพูดหนึ่งช่วงลมหายใจ (๔) การหายใจและการผ่อนลมหายใจ
๔.๓ พูดเว้นวรรคตอนได้ถูกต้อง	(๑) การพูดหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (๒) การอ่านข้อความโดยทำเครื่องหมายวรรคตอน
๕. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๕.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๕.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๕.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๑.๕.๗ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์	ประสบการณ์สำคัญ
๑. สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง	
๑.๑ ควบคุมความรู้สึกหรืออารมณ์ของตนเองได้	(๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (๒) การเล่นบทบาทสมมติ (๓) การได้ทำในสิ่งที่นักเรียนชอบ (๔) การทำงานศิลปะ (๕) การเล่นเป็นกลุ่ม
๑.๒ แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์	(๑) การเล่นบทบาทสมมติ (๒) การทำกิจกรรมดนตรี (๓) การทำกิจกรรมศิลปะ (๔) การฟังนิทานและเล่าเรื่อง (๕) การนั่งสมาธิ ทำกิจกรรมฝึกสมาธิ (๖) การออกกำลังกาย (๗) การทำกิจกรรมนันทนาการ (๘) การทำกิจกรรมในชุมชน (๙) การเดินเล่น (๑๐) การทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกับเพื่อน
๒. สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม	
๒.๑ ควบคุมตนเองในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม	(๑) การมอบหมายงานให้ทำร่วมกับเพื่อน (๒) การเล่นกับเพื่อนแบบมีกติกา (๓) การปฏิบัติตนตามกฎกติกาของชั้นเรียน (๔) การฝึกระเบียบวินัย (๕) การรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย (๖) การเล่นบทบาทสมมติ (๗) การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม
๓. สามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสังคม	
๓.๑ การปฏิบัติตามกฎกติกาและมารยาททางสังคมได้อย่างเหมาะสม	(๑) การรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย (๒) การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนและโรงเรียน (๓) การปฏิบัติตามกติกาการเล่น

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์	ประสบการณ์สำคัญ
	(๔) การปฏิบัติตนในสถานที่ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (๕) การปฏิบัติตนตามมารยาททางสังคม

๑.๕.๘ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก

ทักษะจำเป็นเฉพาะสำหรับบุคคลออทิสติก	ประสบการณ์สำคัญ
๑. ตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสได้เหมาะสม ๑.๑ ตอบสนองต่อการทรงตัวได้เหมาะสม	(๑) การเล่นเครื่องเล่นที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของศีรษะ การปีนป่าย ห้อย โหน (๒) การเล่นเครื่องเล่นที่มีการเคลื่อนไหวไปในระนาบที่แตกต่างกัน (๓) การนั่งเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์ที่มีการเคลื่อนไหว (๔) การยืนทรงตัวบนอุปกรณ์หรือในรูปแบบต่าง ๆ (๕) การเดินทรงตัว (๖) การหมุนศีรษะและการเคลื่อนไหวไปในระนาบที่แตกต่างกัน (๗) การเคลื่อนไหวแบบราบเรียบและทิศทางต่าง ๆ
๑.๒ ตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเอ็นและข้อต่อได้เหมาะสม	(๑) การกระโดดในรูปแบบต่าง ๆ (๒) การเล่นเครื่องเล่นที่มีการโหนหรือปีนป่าย (๓) การหิ้ว ลาก ผลัก ดึง ยก สิ่งของหรือวัตถุที่มีน้ำหนัก (๔) การออกกำลังกายในท่าต่าง ๆ (๕) การคลานบนสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน (๖) การทำท่าประกอบเพลงที่มีจังหวะช้าหรือเร็ว (๗) การเคี้ยวอาหารหรือวัตถุที่มีความเหนียว (๘) การลงน้ำหนักที่ข้อต่อ
๑.๓ ตอบสนองต่อกายสัมผัสได้เหมาะสม	(๑) การเพิ่มแรงกดลงบริเวณผิวหนัง ร่างกาย (๒) การกอดรัดหรือใส่อุปกรณ์ที่มีการลงน้ำหนักบนร่างกายของเด็ก (๓) การทำกิจกรรมศิลปะที่ใช้วัสดุที่มีพื้นผิวหรือลักษณะที่แตกต่างกัน (๔) การเล่นอิสระบนพื้นผิวหรือลักษณะที่แตกต่างกัน (๕) การนวดสัมผัสแบบต่าง ๆ (๖) การสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ที่มีอุณหภูมิและลักษณะที่แตกต่างกัน

ทักษะจำเป็นเฉพาะสำหรับบุคคลออทิสติก	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๔ ตอบสนองต่อการดมกลิ่นได้เหมาะสม	(๑) การดมกลิ่นสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๒) การไปทัศนศึกษา นอกสถานที่ที่มีกลิ่นต่าง ๆ (๓) การปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่มีกลิ่นต่าง ๆ
๑.๕ ตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยินได้เหมาะสม	(๑) การฟังเสียงที่มีระดับความดังที่แตกต่างกัน (๒) การเล่นเครื่องดนตรี (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง (๔) การร้องเพลง (๕) การเล่นของเล่นที่มีเสียง (๖) การทัศนศึกษานอกสถานที่ที่มีเสียงต่าง ๆ
๑.๖ ตอบสนองต่อการเห็นได้เหมาะสม	(๑) การลดแสงสว่างป้องกันการหันเหความสนใจ (๒) การทำกิจกรรมที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแสงสว่าง หรือแสงสีแตกต่างกัน (๓) การเล่นของเล่นที่ต้องใช้สายตา (๔) การเล่นของเล่นที่มีแสงและสีสันสดใส (๕) การทำกิจกรรมที่ใช้วัสดุที่มีแสงสว่าง หรือแสงสีกระตุ้นความสนใจ
๑.๗ ตอบสนองต่อการลิ้มรสได้เหมาะสม	(๑) การชิมอาหารที่มีรสชาติต่าง ๆ (๒) การชิมอาหารที่มีอุณหภูมิต่าง ๆ (๓) การชิมอาหารที่มีลักษณะต่าง ๆ (๔) การประกอบอาหารง่าย ๆ
๒. เข้าใจภาษาและแสดงออกทางภาษาได้อย่างเหมาะสม ๒.๑ ปฏิบัติตามคำสั่งได้	(๑) การปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ (๒) การปฏิบัติตนตามตารางกิจกรรม
๒.๒ สื่อสารโดยการใช้ท่าทาง รูปภาพ สัญลักษณ์คำพูดในชีวิตประจำวัน	(๑) การบอกความต้องการโดยใช้ท่าทาง ชี้รูปภาพหรือพูด (๒) การตอบคำถามโดยใช้ท่าทาง ชี้รูปภาพหรือพูด (๓) การพูดโดยใช้สื่อ (๔) การใช้วิธีการสื่อสารทางเลือก (๕) การเล่นบทบาทสมมติเกี่ยวกับการสื่อสาร (๖) การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ (๗) การร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น
๓. แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามสถานการณ์	(๑) การใช้สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเห็นเกี่ยวกับอารมณ์

ทักษะจำเป็นเฉพาะสำหรับบุคคลออทิสติก	ประสบการณ์สำคัญ
๓.๑ รับรู้และแสดงอารมณ์ของตนเองและบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม	(๒) การบอกหรือเลือกภาพอารมณ์จากการดูภาพสถานการณ์ต่าง ๆ (๓) การฟังนิทาน (๔) การดูวีดีทัศน์นิทานสั้น ๆ (๕) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง ดนตรี (๖) การแสดงสีหน้า ท่าทางเกี่ยวกับอารมณ์หน้ากระจก (๗) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน (๘) การร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในชุมชน
๓.๒ ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนและโรงเรียน	(๑) การร่วมกำหนดข้อตกลง กติกาและเงื่อนไขของห้องเรียนและโรงเรียน (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียนและโรงเรียน (๓) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนและโรงเรียน
๓.๓ ปฏิบัติตนเหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ	(๑) การปฏิบัติตนตามมารยาทของสังคม (๒) การแสดงบทบาทสมมติ (๓) การใช้สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเห็นชี้บอกพฤติกรรมที่เหมาะสม (๔) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ (๕) การศึกษานอกสถานที่ (๖) การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น (๗) การไปในสถานที่ต่าง ๆ (๘) การทำกิจกรรมตามมุมต่าง ๆ
๔. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๔.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๔.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๔.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสาระที่ควรรู้นั้น ๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา แต่ให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ในตนเองของเด็ก ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

๒.๑ เรื่องราวที่เกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่นและภัยใกล้ตัว รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม

๒.๒ ชุมชนของเรา เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัวสถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ

๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสมบัติ

๒.๔ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อายุแรกเกิดถึง ๖ ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

๑. หลักการจัดประสบการณ์

๑.๑ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง

๑.๒ เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

๑.๓ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

๑.๔ จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

๑.๕ ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

๒. แนวทางการจัดประสบการณ์

๒.๑ จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง ที่เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๒ จัดให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็กพิการแต่ละประเภท เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีแนวการจัดการเรียนรู้ของเด็กพิการแต่ละประเภท ดังนี้

๒.๒.๑ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการทำกิจกรรม

๒.๒.๒ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารโดยการใช้ภาษามือ ภาษาท่าทาง การอ่านริมฝีปาก การฝึกพูด

๒.๒.๓ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสอนซ้ำๆ สอนจากง่ายไปยาก เป็นขั้นตอน และการวิเคราะห์งาน

๒.๒.๔ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

๒.๒.๕ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจำ จากการเห็นและได้ยิน การเรียงลำดับ การจัดระเบียบตัวเอง

๒.๒.๖ เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการออกเสียงให้ชัดเจน การสื่อสารที่ผู้อื่นเข้าใจได้

๒.๒.๗ เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนเอง การแสดงออกทางพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

๒.๒.๘ เด็กออทิสติก ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร การอยู่ร่วมกันในสังคม การตอบสนองต่อประสาทสัมผัสทั้ง ๗

๒.๒.๙ เด็กพิการซ้อน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นตามลักษณะความพิการแต่ละประเภท

๒.๓ จัดแบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

๒.๔ จัดให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๒.๕ จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

๒.๖ จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

๒.๗ ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๘ จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนหรือเหตุการณ์ที่เด็กเผชิญในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

๒.๙ ให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินความสามารถผู้เรียน

๒.๑๐ จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถผู้เรียนและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อายุแรกเกิดถึง ๖ ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการ และความสามารถตามวัยทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๓.๑.๑ กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย ๓ - ๔ ปี มีความสนใจประมาณ ๘ - ๑๒ นาที

วัย ๔ - ๕ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๒ - ๑๕ นาที

วัย ๕ - ๖ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๕ - ๒๐ นาที

๓.๑.๒ กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า ๒๐ นาที

๓.๑.๓ กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือก ตัดสินใจคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ ๔๐-๖๐ นาที

๓.๑.๔ กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอน หรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

๓.๒.๒ การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตามือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

๓.๒.๓ การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็ก มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือโดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔ การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน ระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น โดยรวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๓.๒.๕ การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ความคิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล

๓.๒.๖ การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่ง ที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒.๗ การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้างอย่างอิสระ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๘ ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามสิ่งที่หลักสูตรได้กำหนด นับเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพัฒนาให้เกิดกับผู้เรียนระหว่างการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพ ตามประเภทและสภาพความพิการ ตามบริบทหรือความพร้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความภูมิใจในความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษสามารถปรับใช้ และดำเนินการในรูปแบบกิจกรรม/โครงการ หรือการบูรณาการกิจกรรม โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑) กิจกรรมวิชาการ
๒) กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม
๓) กิจกรรมทัศนศึกษา
๔) กิจกรรมการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

บริการเสริมหลักสูตร

เป็นบริการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในด้านอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

๑. กายภาพบำบัด
๒. แก้ไขการพูดโดยครู
๓. แพทย์แผนไทย
๔. ธาราบำบัด
๕. การบริการจิตวิทยา
๖. ศิลปะบำบัด
๗. การพยาบาล

เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ต้องใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ของแต่ละบุคคล รวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่นมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้เด็กพิการเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้นั้น ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือพิจารณาเลือกใช้จากคู่มือรายการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา มาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมและสื่อสาร ให้เด็กพิการเกิดการเรียนรู้ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้เด็กพิการเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงควรดำเนินการ ดังนี้

๑. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อ นวัตกรรม และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชน

๒. จัดทำ จัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กพิการ ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดทำ จัดหาสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นสื่อการเรียนรู้

๓. เลือกใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เหมาะสม และหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความแตกต่างของแต่ละบุคคล

๔. ประเมินความเหมาะสมคุณภาพของเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ ที่เลือกใช้ในการจัดการเรียนรู้

๕. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กพิการ

๖. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ เป็นต้น

การประเมินความสามารถผู้เรียน

การประเมินความสามารถเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อายุแรกเกิดถึง ๖ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการตามวัยและความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ด้วยวิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ ผลที่ได้จากการประเมินต้องนำมาจัดทำสารนิทัศน์หรือจัดทำข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวมผลงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล ที่สามารถบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ทั้งนี้ ให้นำข้อมูลผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การประเมินความสามารถผู้เรียนควรยึดหลัก ดังนี้

๑. ประเมินอย่างเป็นระบบ
๒. ประเมินเด็กครบทุกด้าน
๓. ประเมินเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องตลอดปี
๔. ประเมินตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย
๕. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน
๖. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก

การวัดและประเมินผล

ในการวัดและประเมินผลมีวิธีการและเกณฑ์การประเมินดังนี้

๑. วิธีการวัดและประเมินผล ใช้การสังเกตพฤติกรรม หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล เช่น การสัมภาษณ์ การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น และประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของพัฒนาการแต่ละด้านที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือแผนให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว

๒. เกณฑ์ในการประเมินผล ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ดำเนินการประเมินจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือ แผนให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑) ด้านความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี ตัดสินคุณภาพผู้เรียนเป็น ๕ ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

๒) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัดสินเป็น ๕ ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

๓) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตัดสินเป็น ผ่าน และ ไม่ผ่าน

การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กรายตัวบ่งชี้ รายมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และในภาพรวมของพัฒนาการรายด้าน ภาคเรียนละ ๑ ครั้ง สำหรับแนวทางการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละตัวบ่งชี้ ควรใช้ฐานนิยม (Mode) ไม่ควรนำค่าระดับคุณภาพของสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าเฉลี่ย ในกรณีมีฐานนิยมมากกว่า ๑ ฐานนิยม คือ มีระดับคุณภาพซ้ำมากกว่า ๑ ระดับคุณภาพ การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละตัวบ่งชี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงปรัชญาการศึกษา และหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งการนำข้อมูลผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กต่อไป

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการนำข้อมูลไปใช้

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเป็นการสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินพัฒนาการและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง การรายงานผลการประเมินพัฒนาการสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพตามพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพัฒนาการแต่ละด้าน ที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๓ ข้อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๘

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเฉพาะความพิการ หรือโรงเรียนจัดการเรียนรวม หรือศูนย์การศึกษาพิเศษในระดับที่สูงขึ้น มีความสำคัญอย่างยิ่งส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ หรือระดับที่สูงขึ้นจะประสบผลสำเร็จได้ บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจและจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมต่อการศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

๑.๑ จัดประชุมผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้สอนระดับประถมศึกษา ร่วมกันสร้างความเข้าใจรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษา เพื่อผู้สอนทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนได้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้

๑.๒ จัดหาเอกสารหลักสูตรและเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับมาไว้ให้ผู้สอนและบุคลากรอื่นๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจ อย่างสะดวกและเพียงพอ

๑.๓ จัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ ร่วมกัน

๑.๔ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสร้างรอยเชื่อมต่อ

๑.๕ จัดกิจกรรมให้ความรู้ กิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ และจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับและให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดี

ในกรณีที่โรงเรียนไม่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในสถานศึกษาของตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานกับสถานศึกษาที่คาดว่าเด็กจะไปเข้าเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือเด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาใหม่ได้

๒. ผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรอื่นๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยผู้สอนควรดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งจะทำให้ผู้สอนระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

๒.๒ พูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

๒.๓ จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอน ตลอดจนการสำรวจสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๒.๔ จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือที่เหมาะสมกับวัยเด็กที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์พื้นฐานที่สอดคล้องกับรอยเชื่อมต่อในการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๓. ผู้สอนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัย และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย โดยควรดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ จัดกิจกรรมให้เด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครอง มีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับผู้สอนและห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ก่อนเปิดภาคเรียน

๓.๒ จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้อง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมของเล่น มุมเกมการศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

๓.๓ จัดกิจกรรมร่วมกันกับเด็กในการสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

๓.๔ จัดกิจกรรมช่วยเหลือ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

๓.๕ เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

๔. พ่อแม่ ผู้ปกครอง

พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน และเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ควรดำเนินการดังนี้

๔.๑ ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ

๔.๒ จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

๔.๓ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุตรหลาน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด

๔.๔ จัดเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน เช่น เล่านิทาน อ่านหนังสือร่วมกัน สนทนาพูดคุย ซักถามปัญหาในการเรียน ให้การเสริมแรงและให้กำลังใจ

๔.๕ ร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวบุตรหลาน เพื่อช่วยให้บุตรหลานปรับตัวได้ดีขึ้น

๕. คณะสหวิชาชีพ

คณะสหวิชาชีพ เป็นคณะผู้ให้บริการประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักอรรถบำบัด นักโภชนาการ นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์แผนไทย และครูการศึกษาพิเศษ มีส่วนร่วมในการประเมิน รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาเด็ก

การให้บริการช่วงเชื่อมต่อหรือการส่งต่อ

บริการช่วงเชื่อมต่อ หมายถึงการเตรียมผู้เรียนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยหรือเกิดการปรับตัวให้คุ้นเคยกับกิจกรรมใหม่ สภาพแวดล้อมใหม่ หลักสูตรหรือโปรแกรมพัฒนาใหม่ ก่อนที่จะเปลี่ยนผ่านไปสู่กิจกรรม สภาพแวดล้อม หลักสูตรหรือกิจกรรมนั้น ๆ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรจัดทำแผนบริการช่วงเชื่อมต่อให้กับผู้เรียน ประกอบด้วย

๑. การให้บริการช่วงเชื่อมต่อเพื่อเข้าสู่ระดับกิจกรรม/ สภาพแวดล้อมใหม่

๒. การให้บริการช่วงเชื่อมต่อเพื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียน

๓. การให้บริการช่วงเชื่อมต่อเพื่อเข้าสู่ชั้นเรียน

๔. การให้บริการช่วงเชื่อมต่อเพื่อเข้าสู่โรงเรียน / สถานศึกษา

การส่งต่อ หมายถึง การประสานความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนทั้งภายในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี และระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานีกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการที่เหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย

การส่งต่อภายใน คือ การประสานการส่งต่อภายในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการที่เหมาะสม สอดคล้องตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล ประกอบด้วย

การส่งต่อระดับชั้นเรียน ระดับการจัดการศึกษา การส่งต่อระดับหลักสูตร โปรแกรมพัฒนา หรือการเปลี่ยนรูปแบบการรับบริการ

การส่งต่อภายนอก คือ การประสานระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานีกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการที่เหมาะสม สอดคล้องตามศักยภาพผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยกำหนดรูปแบบการส่งต่อดังนี้

๑. ด้านการศึกษา เป็นการส่งต่อเพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการด้านการศึกษาที่สูงขึ้น ได้แก่ การส่งต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษด้วยกัน ส่งต่อโรงเรียนเฉพาะความพิการ หรือโรงเรียนเรียนรวม ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล

๒. ด้านการแพทย์ เป็นการส่งต่อเพื่อขอคำปรึกษา / ความคิดเห็นของแพทย์ ตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์ แก้ไขความพิการหรือฟื้นฟูสมรรถภาพตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

๓. ด้านสังคม เป็นการส่งต่อเพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการทางสังคมสงเคราะห์ตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล ได้แก่ การขอรับสวัสดิการหรือบริการตามสิทธิที่พึงได้รับตามกฎหมาย

๔. ด้านอาชีพ เป็นการประสานระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานีกับผู้ประกอบการ เพื่อส่งต่อผู้เรียนเข้าสู่การประกอบอาชีพ

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน วางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการนิเทศ และระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ในรูปแบบของคณะกรรมการ ที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่าย รวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

กำหนดการสอนตามสาระที่ควรเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ